

slovenska zveza na Švedskem

Slovenska riksförbundet i Sverige

Slovensko
GLASILO

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 32 Letnik / Årgång 9

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; Članarina SZ

Slovensko GLASILO izhaja 4x letno v 580 izvodih

Naslovne fotografije / Uppslagsfoton: *Piknik v Barnakälla; Viktor Semprimožnik; Jesenksi motiv, Nočne igre v Prlekiji*; Fotografije na zadnji strani: *Poletna idila v Hofterupu; Preša (L. Kramberger); Mlada slavljenca Karlin – Annie 15 let, Victor 18 let; Lenka in Poldi ter otroci na zabavi...* .Foto: A. Budja, Z. Bencek, C. Stopar in drugi.

Izbor / Urval: A. Budja

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

<u>VSEBINA</u>	<u>1</u>	<u>INNEHÅLL</u>
UREDNIŠKA BESEDA	2	INLEDNINGSORD
Slovenska zveza	3	Slovenska riksförbundet
Društva	5	Föreningar
<i>Simon Gregorčič, Köping</i>	5	
<i>France Prešeren, Göteborg</i>	6	
<i>Slovenski DOM, Göteborg</i>	10	
<i>Slovenija, Olofström</i>	12	
<i>Orfeum, Landskrona</i>	17	
<i>Planika, Malmö</i>	22	
Kultura	24	Kultur
Vaša pisma/Reportaže	29	Era brev/Reportage
Naša Cerkev	46	Vår Kyrka
Aktualno	56	Aktuellt
Slovensk historia	59	Slovenska zgodovina (švedsko)
Naslovi	62	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja (Gusti)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Tehnični urednik/Teknisk redaktör: *Zvonimir Bencek*

Naslov uredništva/Redaktionsadressen: Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA,

Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: *budja@bredband.net*

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. novembra 2010

Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 november 2010, använd adressen ovan

Volitve na Švedskem

Val 2010

V nedeljo 19. septembra 2010 bodo volitve v parlament, občine in okraje

Kdo ima pravico glasovanja? Da bi pridobili pravico glasovanja v parlament morate biti švedski državljan, da ste napolnili 18 let in da ste bili al iste vpisani v evidenčne matične knjige Na Švedskem.

Da bi pridobili pravico glasovanja na občinskih volitvah, morate biti vpisani v občinsko ali okrajno matično evidenco ter biti stari najmanj 18 let. Če ste državljan ene držav izven EU morate biti vpisani v matično knjigo na Švedskem najmanj tri leta pred dnevom volitev. Podatki o vas, ki so zapisani v matični evidenci 30 dni pred volitvami, so odločilni, če in kje boste lahko volili.

Glasovnica Vsi, ki imajo pravico glasovati, dobijo najpozneje do 31. avgusta po pošti glasovnico. Če glasovnico izgubite, lahko dobite novo v vaši občini ali na vašem določenem volišču. Na volišču lahko dobite potrebno informacijo o volitvah.

Predčasno glasovanje od 1. septembra Da bi lahko glasovali predčasno, morate prinesiti s seboj glasovnico. Informacije o tem, kje lahko predčasno glasujete dobite na spletu www.val.se ali na občini.

Glasovanje preko zastopnika Če ste bolani, invalid ali ostareli, lahko glasujete preko zastopnika. Zastopnik je lahko družinski član ali nekdo, ki vas oskrbljuje z dnevno nego. Če vam pošto nosi deželni poštar, je lahko tudi on vaš zastopnik. Za glasovanje preko zastopnika vam je potreben poseben material, ki ga naročite na občini ali pri volitvenem organu. Če želite glasovati za posamezne kandidate, morate sami pridobiti potrebne glasovnice.

Glasovanje s tujine S tujine lahko glasujete po pošti, na švedski ambasadi ali konzulatu. Za glasovanje po pošti potrebujete material, ki ga naročite pri volitvenem organu.

Dodatne informacije o glasovanju

Volitveni organ: Tel: 020-825 825 (iz tujine: +46 8 635 69 00)

Web-sajt: www.val.se • E-pošta: valet@val.se

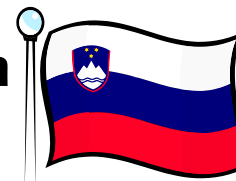
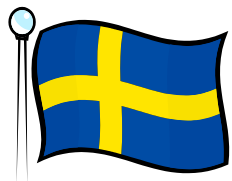
Občina: Podatki za kontakt so napisani na glasovnici

okrajna uprava: Podatki za kontakt so napisani na glasovnici

Citat Catharine Hepburn: "Življenje je zato, da se ga živi. Če se moraš sam preživljati, si za vruga vendar izmisli, kako boš to počel na zanimiv način. In tega ne dosežeš tako, da posedaš naokoli in razmišljaš o samem sebi."

Rojaki, pojdimo na volišča!

Uredništvo

Predsednik ima besedo...

Jesen je pred nami in mrzleje bo. Za nami so deževni toda topli avgustovski dnevi, veselimo se še toplih sončnih žarkov v septembru in pojdimo na sprehode, če nam zdravje to dopušča.

Dopusti so že davno za nami, čeprav se tisti, ki so v pokojnini radi odpravljajo v Slovenijo takrat, oziroma

sedaj ko ni več tako toplo. Nekateri se udeležujejo vinske trgatve v domovini, tretji pa imajo tam svoje hiše ali stanovanja, pa so tam vse od spomladi pa do pozne jeseni. Vsak pač uživa tisto, kar si je pripravil, oziroma dela tisto kar si je želel vse do upokojitve. Takšno je pač življenje nas, ki imamo domovino ali zgrajen dom v dveh deželah. Edino kar še potrebujemo, ko gremo v pokojnino je dobro zdravje, da bi lahko uživali darove našega dela. Ste pa opazili, da zdravje med tistimi iz prve generacije zmeraj bolj peša, marsikaterega ni več med nami in to se pač pozna pri delu v slovenskih društvih.

No, življenje pač teče naprej. Aktivnosti v društvih so stekle že v avgustu, saj so v Olofströmu že organizirali avgustovski piknik in uspešno likovno razstavo skupno z sindikatom Metall, ABF in občino Olofström. Udeležili so se tudi slikarske kolonije v Sloveniji, obenem pa pripravljajo veliko slovensko slikarsko razstavo v septembru. Tudi ostala društva so že začela s svojim delom in vabijo člane v društvene prostore ali pa tja, ker bodo te aktivnosti potekale.

V oktobru in novembru bodo v Stockholm, Olofström in Göteborg prišle tri kulturne skupine, ki se bodo tam predstavili s koncerti ali s folklornim nastopom. S seboj bodo pripeljali tudi majhne ansamble in praznovali bomo vinske trgatve in martinovanje.

Kot opazite je kulturno sodelovanje s Slovenijo na zelo dobri ravni in lahko rečemo, da slovenske kulturne skupine kar tekmujejo, da bi pokazale svoje delo tudi tukaj pri nas na severu, na Švedskem. Slovenska zveza koordinira nastope teh skupin, tako da v istem času ne pridejo vsi na Švedsko. Teh nastopov bi lahko bilo še kaj več, toda nekatera društva so prešibka za organizacijo tako velikih prireditev, značilnost teh kulturnih skupin iz Slovenije pa je tudi, da si skoraj vsi želijo priti v Stockholm, Göteborg in nato v Olofström, kajti vsi si želijo ogledati "severne Benetke" oziroma kakšno veliko mesto na Švedskem. Tudi zamejski Slovenci v Italiji si spet želijo obiskati v naslednjih letih slovenska društva na Švedskem s svojimi pevskimi zbori.

Prav zaradi takšnih kulturnih gostovanj je potrebno v novembru, da društva pošljejo prošnje za projekte na Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Obenem moramo pridobiti čimveč članov, da obdržimo ekonomsko pomoč švedske države. Letos smo komaj presegli mejo tisoč članov, zato se moramo še bolj potruditi v naslednjem letu, da nam ne bi nezainteresiranost spodnesla lojtro do uspešnega dela in gostovanj iz Slovenije.

Na kraju vam želim:

Prijetne jesenske dni in dobrodošli pri aktivnostih v slovenska društva

Program dela Slovenske zveze 2010

- ✚ 4. – 18. septembra, Slovenska slikarska razstava v Olofströmu.
- ✚ 25 - 26. septembra, nastop pevskega zbora MPZ Primorje iz Ajdovščine v Stockholmu. (SD Stockholm).
- ✚ 23. oktobra, 2 koncerta pevskega zbora MPZ Lipa iz Šempasa v Jämsbögu in Olofströmu. (KD Slovenija).
- ✚ 13. novembra, nastop folklorne skupine iz Nove Gorice v Göteborgu. (Slovenski dom)
- ✚ 20. novembra, jesenska konferenca Slov. zveze.
- ✚ December: miklavževanje in silvestrovanje v slov. društvih.

Slovenska zveza na internetu

<http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

<http://www.slovenci.si>

<http://www.stockholm.embassy.si>

FOTO: Posnetki s piknika v Barnakälla: glasba, dobra hrana in pijača, pesem, ples in balinanje so zaznamovali

letošnje srečanje, dne 28. 8. 2010.

Ciril M. Stopar

Slovensko društvo Simon Gregorčič

Köping

Načrt dela v jesenskih dneh:

Oktober : Obvestilo Poleti smo načrtovali potovanje v Slovenijo, zaradi žalostnih dogodkov, ki so nas doleteli, je potovanje žal odpadlo

November: Spominjamo se naših rajnih svojcev in prijateljev, praznovanje očetovega dne (Farsdag) in martinovanje

December: V tradiciji imamo že, da skupaj okrasimo novoletno jelko, nato bo miklavž obiskal najmlajše, in to že popoldne (čas po dogovoru), v decembru bomo imeli še nekaj družabnih večerov in silvestrovanje.

Ob torkih ženski krožki od 16.00 ure naprej, vabljeni vse k sodelovanju.

Ob sredah pa moški del, prav tako vabljeni vsi (krožki bodo po dogovoru)

V septembru in oktobru je tudi čas nabiranja gob, tudi takrat se dobivamo in skupaj preživimo lepe in osvežujoče trenutke v gozdovih, potem pa še doma ob čiščenju rezanju in pripravljanju za sušenje.

Dragi člani in članice društva Simon Gregorčič v Köpingu!

V drugem polletju letošnjega leta naj nam čas prinese dosti veselja, pogosta srečanja z mnogo upanja in družabnosti. Naj bo jesenčas veselja, pred sabo imamo praznovanja okroglih obletic, ki jih bomo obeležili, ter se ob srečanjih skupaj povesečili. V vlogi predsednika društva želim in upam da se dobivamo večkrat v čim večjem številu, naj bo čim več veselja pri vseh teh navedenih aktivnostih. Gojimo veliko željo, da se nam pridružijo tudi mlajši člani in članice društva, da so med nami v središču pri vseh dejavnosti, pomagajmo si in skušajmo jih pridobiti v središče naših dejavnosti, srečanj in druženja.

Draga Marija, prišel je trenutek in čas, ko praznik - rojstni dan - dohitel je vas,

V mislih z vami smo mi, člani društva in prijatelji vsi,

Želimo vam veliko trdnega zdravja, upanja, veselja in sreče,

ter dosti lepega v življenju med vašimi najdražjimi.

Pred vami so leta bogatejša, kot si lahko predstavljate,

z radostjo jih sprejmite, in uživajte v vsakem letnem času,

izkoristite vsak trenutek, ki nastopi, ne sprašujte se, zakaj?

saj vendar življenje je lepo sedaj.

Kozarček vinca nalijte, trčite na zdravje s svojimi najdražjimi, ter ga do dna

izpijte,

»Koliko kapljic, tolko let, Bog vam daj na svet živeti.

Živijo, oj živijo še vrsto let!«

To so želje vseh prijateljev in članov društva Simon Gregorčič iz Köpinga. Gospa Marija vse najboljše!

Vse najboljše tudi ostalim članom in prijateljem društva Simon Gregorčič za minule rojstne dneve, naj vam vsem služi zdravje, naj bo z vami veselje in mirno, lepo življenje!

V imenu članov in UO »Simon Gregorčič« želim dosti veselja in uspeha pri delu!

Predsednik društva

Alojz Macuh

Slovensko kulturno društvo **France Prešeren**
G Ö T E B O R G

IZLET IN PIKNIK

Ob dnevu državnosti je SKD France Prešeren priredil izlet s piknikom v naravi na Stora Dyrön v Sydhamnu. Udeležilo se ga je lepo število članov in prijateljev društva. Iz Göteborga do Rönängs brygge smo se pripeljali kolektivno z avtomobili, od tam naprej pa nas je popeljala ladja do otoka Dyrön.

O prihodu na otok nas je čakalo prijetno presenečenje, saj sta nas presenetljivo obdarili Danica Slabanja in Cvetka Bobek z listki za nagradno točkovanje katerega sta pripravili na južnem delu otoka. Vreme nam je bilo zelo naklonjeno, bilo je sončno in toplo, prav prijetno za takšen zanimiv izlet. Po eno in pol urnem pohodu po tem prekrasnem otoku smo končno prispeli na cilj, toda bili smo lačni in utrujeni. Janez in Danica Slabanja sta z veseljem poskrbela za jedačo in pijačo, prav tako tudi za kontrolo nagradnega točkovanja. Nagrado si je prisvojil Tomo Lajšič in dobil veliko brisačo v katero je zavil tudi svojo ženo. Društvo je počastilo vse člane s hrano in prevozom.

PLAN NASLEDNJIH PRIREDITEV

Naslednje srečanje planiramo po dopustu. Obvestilo bo sledilo našim članom po pošti. Rezervirajte si čas, ter se veselite z nami.

Članarino poravnajte na PlusGiro: 72 52 61-2, hvala.
S tem tudi pomagajte pri obstoju Slovenske zveze na Švedskem.

SREČANJA ŽENSK

Sporočamo Vam, da imamo ženska srečanja vsak zadnji petek v mesecu ob 19 uri. Vsebina srečanj: pogovori v slovenskem jeziku, diskusije različnih tem, vsekakor pa se nekaj veselja in smešnic. Prijavite se pri Eriki na tel. 031-29 24 84.

ČESTITKE SLAVLJENCEM OB OKROGLIH PRAZNIKIH

Iskreno čestitamo našim slavljencom:

Ladotu Lomšku ob 50 letnici–predsednik SKD France Prešeren, je praznoval Abrahama v krogu svoje družine, prijateljev in znancev. Prav letos je tudi prevzel odgovorno vlogo blagajnika v Slovenski zvezi na Švedskem. Želimo mu veliko uspeha pri tem delu in pri vodenju našega društva.

Ivanki Melihen ob praznovanju 50 let.

Alojzu Strašku za njegov praznik, 60 let.

Valentinu Pertovtu za osebni praznik in napolnjenih 65 let.

ČESTITKE BODOČIM SLAVLJENCEM V tem letu bodo slavili tudi naslednji člani:

Matjaž Zorman, 50 let

Sonja Zorman, 50 let

Rune Jacobson, 70 let

Štefan Turšič, 70 let

Izlet na Stora Dynön v Sydhamnu; Pohod po naravnih poteh otoka; Zaključek piknika....

Vsem slavlencem iskreno čestitamo in jim želimo veliko zdravih, veselih in srečnih let, da bi se še dolgo veselili z nami in nam pomagali v slovenskem društvu. Lado je prav letos je tudi prevzel odgovorno vlogo blagajnika v Slovenski zvezi na Švedskem. Želimo mu veliko uspeha pri tem delu in pri vodenju našega društva. Čestitke tudi od UO Slovenske zveze na Švedskem!

Foto: Predsednik društva praznuje v družbi prijateljev...

Lado praznuje »abrahama«; Brez domače muzike to ni mogoče... .

Foto in tekst: Erika Jacobson

Že je čas za ponoven tisk našega »Slovenskega glasila« in treba je sestaviti kaj smo delali. No čas je kar nekam prehitro minil. Zadnje kar smo se zbrali v Astridsalen je bilo na Dan državnosti po slovenski maši. Opazili smo, da jih je veliko že odpotovalo na dopust v domovino. Poklonili smo se z minuto molka vsem, ki so darovali življenje za domovino Slovenijo. Pogovarjali smo se o dogodkih v Sloveniji med prijetnim klepetom ob kavi in pecivu, ki ga je poklonil Slovenski Dom. Zaželeli smo drug drugemu prijetne počitnice in srečno vožnjo, ter da se vsi vrnejo nazaj zdravi in z novimi močmi za delo.

Jesensko delo je pred nami, *martinovanje* z gosti s Slovenije 13. november v Gamlestadu Medborgarhuset. Poskrbeli bomo za dobro večerjo, bogat srečolov, dobro kapljico, kar pa pričakujemo od obiskovalcev, da pridejo z dobro voljo in udobnimi čevlji za ples. Socialna skupina je ponovno obiskala Jožeta Švagana na domu. Po zadnjem sporočilu od žene Sofie se Jože dobro počuti po operaciji in z upanjem se pripravlja na obisk rojstnega kraja drugi mesec.

V bolnišnici smo obiskali Marjana Peroviča, ki je tudi bil že parkrat operiran in upamo, da bo z malo trme res prišel na staro pot. *Želimo Vama okrevanja in dobre volje*, mislim da sta bila vesela obiska, saj danes je to velikega pomena, da se ne bodo bolniki počutili osamljeni in pozabljeni.

Poskusili bomo ponovno organizirati tečaj "Prve pomoči" saj se malo pozabi in pa tudi nove metode, ki so potrebne se naučiti. O tem Vas bomo pismeno ali ustmeno obvestili, saj se moramo prilagajati tem, ki bodo vodili tečaj.

Ko boste to brali, bodo dopusti že pri kraju, začetek šole in za družine nove obveznosti. Večkrat smo že poskusili, da bi se dobili za klepet enkrat ali dvakrat na mesec po večerih, da poklepetamo, se nasmejemo, popijemo kavo, a kaj ko je obisk tako maloštevilen, vedno isti ljudje, kadar pa gremo domov smo veseli in dobro razpoloženi in kar prehitro so minile ure. Pridite in se nam pridružite, saj drugič bo že lažje iti od doma. Nam, ki pripravljamo srečanja, bo to v veselje in zadovoljstvo.

Tudi nekaj jubilarcev imamo: September - Vitja Predan 55 let, Oktober - Stane Ratajc 70 let

Vse najboljše za Vaš rojstni dan

Naj Vam bo življene posejano s cvetjem

Naj Vas povsod spremlja sreča in zdravje

Naj v Vašem srcu bije ljubezen in naj

se Vam izpolnijo vse želje.

Da bi porabila še malo papirja in tudi vašega časa, bi vam rada opisala moje poletno delo. Konec aprila mi je sin Miran pripeljal svoja dva psička, rase Bordercolli Gismo in Jack Russel Nero v rejo, ker so v njihovem bloku renovirali vsa stanovanja. Saj so bili na vikendu že lani samo kratek čas, letos je bilo to tri mesece. Prvi večer je bil malo nemiren, težko je bilo najti primeren prostor za spanje. Novi vonji, novo okolje in nove sprehajalne poti.

Moram povedati, da sem res čutila odgovornost do teh bitij. Na sprehodih račke ob vodi niso bile varne, te so kaj hitro bile v vodi nedosegljive. Zgodnje jutranje ure so presenetile mene in psičke. Srne na paši, zajčki so se preganjali na igrišču, fazani in dve družini kanadskih gosk z 11 mladiči. Kako skrbno so jih starši navadili na pašo in nato nazaj v vodo. Na takih sprehodih srečaš ljudi, ki so prav tako zunaj z svojimi štirinožnimi prijatelji. Vroče sobote in

nedelje je Surte jezero privabil mnoge družine k vodi in sončenju. Uživali so celi dan, pekli na žaru, pozabili pa so s seboj odnesti plastične vrečke z ostalo hrano, steklenice in kar nekajkrat razbita stekla na sprehajalni poti, kar ni prijetno za pasjo tačko. Rada sta se tudi kopala in vsepovsod sta mi sledila. Malo sva jih s Karlijem tudi razvadila s kakšno dobroto. Zelo sva se navezala nanju in bilo je hudo, ko so jih odpeljali nazaj v Stockholm.

V Göteborgu so se spet zbrali otroci in mladina s celega sveta zaradi rokometnega Partille cup in Gothia cup nogomet. Na žalost nič Slovencev, saj seveda nekaj stane. Stanovali so po različnih šolah in igrali na igriščih tudi izven Göteborga. Že zgodaj zjutraj sem srečala nekatere skupine, ki so se s tramvaji pripeljali v mesto in potem odšli na igrišče. Vsako leto je več skupin in večje zanimanje v svetu za to druženje. Seveda tudi takrat dolgoprstneži niso mogli pustiti kar ni njihovo pri miru, saj so okradli te otroke vse od potnih listov do denarja. Nič kaj dobra reklama za Göteborg, toda obisk v Lisebergu, disco na Hedenu, so morda pregnala črne oblake in so otroci vseeno odnesli s tega turnirja lepe spomine.

V avgustu bo tudi Kulturkalas za par dni z različnim programom, razstavami, poskušnja hrane iz različnih držav in vse kar spada zraven.

Po vsem tem dogajanju, so tudi dopusti pri kraju, turisti na poti domov in otroci za solške klopi. Ne bo dolgo pa bo že zima in sneg in leto pri koncu. Mi bomo starejši za eno leto in nič ne vemo kaj bo vnaprej.

Zunaj pada dež in ni bilo težko sestaviti nekaj za GLASILO, čeprav sem se malo bala kaj naj napišem.

Vsem, ki berete to glasilo pošiljamo lepe, tople in sončne pozdrave.

Za Upravni odbor Slovenski Dom - Marija Kolar

SLOVENSK VECKA, Ana Kokol iz Göteborga, Hajdi Novak iz Malmö-ja, Leopold Karlin iz Landskrone in nekateri drugi Slovenci od blizu in daleč na promociji slovenskih vin v Malmöju, dne 14. avgusta 2010.
Foto: Dora Tuomainen

Poletje 2010

Na pragu je jesen, poletje se nagiba h koncu. Delo v okviru društva drema, vendar je večina članov čez poletje bila zelo mobilna, večina jih je obiskalo Slovenijo. Nekateri se še vedno nahajajo v stari domovini, tako društveno delo – glasba in petje, ki zahteva polno zasedbo, čaka.

V Sloveniji se pripravljajo na trgatve. Nekje so že začeli, drugje bodo naslednji teden in vse tja do oktobra se bo vrstilo to vinogradniško opravilo po Sloveniji. K jesenskim posebnostim spada tudi pečena koruza!

Nekaj naših članov je že upokojenih, tako niso vezani na čas, da se ob koncu počitnic vrnejo na Švedsko. Podobno kot vsak letni čas ima tudi vsako starostno obdobje človeka poseben čar. Ob nastopu v pokojninsko dobo se posamezniku razvežejo dolžnosti, ki so ga/jo vezale skozi

vso delovno dobo (40 in več let)! *Skönt*, bi rekli Švedi. In če imamo to srečo, da nam tudi zdravje služi, je to res zrela, žlahtna doba v našem življenju. Privoščimo si lahko kaj posebno lepega na jesen življenja, nekaj, kar smo si želeli že iz mladih dni. Naši mladi pa imajo še veliko delovnih let pred sabo, zato je tudi njihovo sodelovanje v društvu sporadično. Ko bo čas, se bodo tudi naši otroci in vnuki trudili in iskali svoje korenine, najsi bo to v okviru društev ali v domovini svojih staršev. Do tja pa je še dolga pot. Srečno na njej!

Pri Mali Nedelji so v enem letu zgradili kar dva hotela kot priključek BIOTERMAM v tem kraju. Na naslednjih straneh objavljamo najnovejšo »spominsko knjigo« v obliki fotografij, za spomin na poletne dni.

Bioterme
Mala Nedlja

Johana
Kostanjevec iz
Helsingborga je
napolnila 4 leta,
čestitali so ji veliki
in majhni, mladi in
stari!

Obisk pri babici in prababici v Prlekiji

Budjeve radi obiščejo tudi znanci in prijatelji

Leonida pri stricu Lojzku Bohanec; Obisk družine Kembro so zamenjali obiski družin Solve, Tuomainen, Amande Molin, Annie Karlin in Mateja Bencek, vnukov in pravnukov mamike, Angele Budja pri Mali Nedelji. Lenka je s preostalimi zaradi avtomobilske nesreče

ostala na Švedskem. Praznovali smo tudi rojstni dan Augustine z majhnim časovnim zamikom... .

Nato je sledilo slovo, spet je bilo treba reči zbogom in se vrniti na Švedsko. Ljudje z

dvema domovinama so neke vrste večni popotniki... . Srečno!

Letošnje poletje v Sloveniji je bilo tropično vroče, iskali smo senco in posegali po hladilnih napitkih.

Prvič nas je obiskal mali Patrick, Angelin pravnuk.... Pa tudi g. Rotvajns Ivan, rojak iz Göteborga, nas je prvič obiskal v Prlekiji.

Z Zvonkotom sva letos v avgustu obiskala tudi Maribor, mimo več kot 400 let stare vinske trte ne moreš iti brez občudovanja... .

Kosilo v nakupovalnem centru BTC v M. Soboti; Obisk pri ujni in ujcu v Kuršincih – Milici in Lojzku Bohanec; Lojzek v svojem elementu s flašo vina v roki, Zvonko kuha breskovo marmelado na žaru; Obiskala sta nas tudi draga prijatelja Lizika in Tine Menhard.... obisk sosedovih in Olge s Prekmurja ter srečanje na Karnevalu v Landskroni.... in spet je sledilo slovo od doma v Sloveniji, z nadaljevanjem obiskov pri prijateljih in sorodnikih

2
0
1
0

Pri Kovačecovih, pozneje pri Verdevovih in pri Stražarjevih v Domžalah;

Obisk bivše sosede Rezke in moža Franca Fekonja iz Avstralije; Piknik v Barnakälla; 14. rojstni dan - Charli Solve ter razglednica naše lepe Landskrone. *Foto in tekst A. Budja*

Piknik: junij 2010, Planika – Malmö

Planika ima več dobrih muzikantov, eden izmed njih je Andrej Pagon

Naši člani praznujejo

Angela Stanič,	Trelleborg	- 65 let,	09. oktober	2010.
Marjan Prašnik,	Malmö	- 70 let,	11. september	2010.
Ludvik Cimerman,	Malmö	- 70 let,	24. oktober	2010.
Jože Ujčič,	Malmö	- 75 let,	23. september	2010.

Predviden urnik prireditev september - december 2010

Skupna večerja - petek, 24. september. Večerja z vinsko trgatvijo petek, 29 oktober. Praznik sv. Martina - petek, 19. november. Dedek Mraz in Lucija - sobota, 11. december. Silvester, petek 31 december.

Dolga in ostra zima, unesla se je šele proti koncu aprila, nam je pošteno zmešala načrte. Odpovedati smo morali kar nekaj srečanj. Pevski zbor Planika ima prvo vajo v sezoni 07. septembra. Dirigent Johannes Likar bo, vsaj upamo tako, zbor vodil tudi v bodoče. Glede pričetka ostalih aktivnosti (jezikovni tečaji, tečaj kuhanja, dop. pouk slov. jezika) bomo vse člane predvidoma obvestili v vabilu, ki ga bodo prejeli najkasneje do 15. septembra. Upamo, da bo odziv na naše prireditve dober kot vedno doslej, včasih smo se morali celo nekoliko stisniti, da smo dobili prostor.

JoF

SKD Planika - Malmö

Jesen je pred vrati, slovenska društva bodo po poletnem premoru ponovno oživela. Letos je pohitela Slovenija - Olofström, katere člani so že v soboto 28. avgusta pripravili, danes vsem dobro znan in uveljavljen, Piknik vseh generacij. Piknika se je vsako leto doslej udeležilo tudi precej članov Planike, kateri pa so letos izostali. Razlog so zapozneli dopusti, deloma pa tudi zdravstvene težave. Upamo, da je prireditev kljub temu uspela.

Piknik, nekoliko večjih razsežnosti, pa vsako leto v juniju pripravi tudi Planika. Letošnji, že 36. po vrsti, je bil 12. junija. Na Bulltofti smo tokrat našteali 62 gostov, ob lepšem vremenu - bilo je precej oblačno in vetrovno, bi nas bilo precej več. V prejšnji številki Slovenskega glasila ste lahko prebrali da smo bili zaskrbljeni zaradi priprave, ker je nenadoma zbolel mojster žara Franc Franseus, kateri je tokrat lahko pomagal le z nasveti. Danes lahko zapišemo da Franc že okreva, pri žaru pa sta ga dostojno nadomestila Vili Šoba in Andrej Pagon, oba muzikanta, pevca in veseljaka. Vili in Andrej bi nedvomno imela velike težave, če ne bi vsega nakupile in pripravile naše pridne članice upravnega odbora: Zlata Silič, Marjeta Pagon, Angela Stanič in Ivanka Franseus. Pohvalo si za izdatno pomoč zasluži tudi Jože Myndel.

Piknik, 2010; čez nekaj let bodo vodili Planiko

SLIKARSKA KOLONIJA V SLOVENIJI

Foto: Udeleženci kolonije Most na Soči; Dušanka in Silvana ob jezeru; Pri družini Plesec

Dušanka Kelečinji iz Olofströma in Silvana Stopar iz Kallinge sta se v juniju udeležili 10-dnevne slikarske kolonije v Mostu na Soči. Ostali udeleženci likovne kolonije so: Bogdana Žagar in Stephanie Jakovac iz Avstralije, Gary Bukovnik iz ZDA, Branko Lenart iz Avstrije, Jože

Arzenšek,

Martin Bizjak, Stanka Novković, Pia Bajlo-Suhy in Zoran Karmelić iz Hrvaške, Igor Cvejanović in Marjana Gregl- Bikar iz Srbije ter Vlatko Zimmer iz BiH. Vabljeni so bili tudi domači slikarji: Ivan Stojan Rutar, Sonja Povhe in Bogdan Soban iz občine Tolmin. Osem udeležencev je bivalo v Mostu na Soči, šest pa v Šmartnem. Med ustvarjanjem so obiskali več muzejev in naravnih lepot, kot so Korita pri Tolminu.

Letošnja tema slikarske kolonije je bila razglednica, tako so umetniki ustvarjali svoja dela na tej temi. Organizirani sta bili dve razstavi: prva v Mostu na Soči ob prireditvi: Noč na jezeru. Druga pa je bila v Šmartnem v Goriških Brdih.

Mentor in vodja kolonije je bila spet poznana kustosinja in pedagoginja Monika Ivančič Fajfar, ki se dobro odreže pri takih organizacijah s katerimi ima že velike izkušnje. Organizatorji slikarske razstave so: Združenje Slovenska izseljenska matica, Turistično društvo Most na Soči, občina Šmartno ter ostali.

O koloniji bi lahko veliko povedali, toda v koloniji je potrebno pridno delati in slikati.

Obenem pa se umetniki tudi spoznajo in pogovorijo med seboj ter izmenjajo svoje izkušnje na področju slikanja. Dušanka in Silvana sta bili izredno zadovoljni s kolonijo in upata, da se bosta lahko še kdaj udeležili takšnega srečanja, pohvalo pa tudi pošljata organizatorjem kolonije. Bilo jima je prelepo, zanimivo, delovno in zadovoljni sta z obiskom naravnih

lepot.

OBISK PRI ZAMEJSKIH SLOVENCIH V ITALIJI

V sredini junija so me zamejski Slovenci iz Krasa nad Trstom povabili na pogovor in kulturne dneve v Santa Croce- Križ, ker je bil prav takrat Kriški teden 2010. Imel sem čast in veliko veselje prisostvovati koncertu, ki so ga poimenovali: *Pesem pod zvezdami*. To pa zaradi tega, ker je bil koncert na prostem pri slovenski družini, na dvorišču, - Bibčev borjač.

Odpeljal sem se iz Izole mimo Kopra in Trsta 55 km daleč proti Zgoniku in se ustavil pri dvojezični tabli naselja Križ- Santa Croce.

Tam sta me pričakala Rado Milič, ki je tudi podžupan občine Zgonik in Miloš Milič. Po prisrčnem pozdravu smo se odpeljali k njihovim sorodnikom, kjer sem pustil avto, nato pa smo se sprehodili po naselju do mesta koncerta. Tam so že pripravili klopi in stole za občinstvo. Po obveznem pozdravljanju je domači pevski zbor MoPZ Vesna iz Križa in Zgonika opravil še zadnje pevske vaje. Njihov zborovodja je naš znanec iz pevske turnee na Švedskem, Rado Milič. Pol ure pred koncertom je prispel tudi gostujoči pevski zbor iz Slovenije, MoPZ Lopar iz Loparja nad Koprom, katerega vodi zborovodja Vladislav Korošec.

Pevski zbor VESNA iz Križa pri Trstu

Ko je začel koncert je bilo dvorišče, oziroma borjač napolnjen do zadnjega kotička. Mlada napovedovalka je napovedovala v obeh jezikih. Vsak pevski zbor je zapel po 10 lepih pesmi. Le pavzo so morali napraviti, ko se je oglasil vaški zvon z večernim zvonjenjem. Po koncertu, ki so ga poslušalci nagradili z dolgim ploskanjem in zadovoljnim vzklikanjem, ker je bil vsebinsko zelo bogat so nastopajoči vstopili v hišo, ki je tudi turistična kmetija. Tukaj je bila večerja, več slovenskih zamejskih vinogradnikov pa je podarilo vino, ki smo ga uživali pozno v noč. Jaz malo manj, ker sem imel še pot domov. Še nikdar v življenju nisem slišal toliko slovenskih pesmi kot ta večer in to noč, kajti kitara je kar romala iz ene roke v drugo, pevski zbori so se izmenjavali, po polnoči pa so se združili s pesmijo. Ne bi več kot toliko govoril, samo to da sem prišel v Izolo ob polpetih zjutraj, kajti čutil sem da smo si sorodni, jaz živim daleč na Švedskem, oni po so tudi izven matične domovine.

Na poti domov sem se ustavil na bencinski črpalki v Kopru, ker imam problem s spancem med vožnjo. Tam imajo tudi odprt bife in potreboval sem kavo, ker so se mi oči kar zapirale. Za menoj sta pripeljala tudi zborovodja Loparja, Vlado Korošec in njegova življenjska družica

Marjetka Popovski, ki je poznana pevka slovenskih narodnih pesmi, saj je nastopala tudi med drugimi v Avstraliji in v Švici. Ob kavi in dolgem pogovoru, smo že postavili temelj za njihov nastop na Švedskem v bodočnosti. Že se je danilo, ko smo se odpeljali, jaz sem šel spat ona dva pa skoraj naravnost na delo!

OBISKI V SLOVENIJI IN NA HRVAŠKEM

Povabljen sem bil tudi na slovensko-hrvaško mejo kjer je bil koncert kar šestih pevskih zborov. Kulturni program je bil dolg skoraj dve uri. V spominu mi je ostala slovenska pesem, Pleničke je prala. Koncert je bil na hrvaški strani v Zvonečah, ob tej priliki sem tudi obiskal sorodnike, ki stanujejo 10 km od slovenske meje. V tej hrvaški vasici, ki je na robu Istre in Čičarije so obenem pripravili preizkušnjo vina iz njihovega okoliša, ki nosi ime Jarbola. Ta vinska trta je pravzaprav sorodnik slovenske Rebule.

Ker sem imel na razpolago 10 dni, ko je bila žena v slikarski koloniji sem obiskal kar precej društev, organizacij ter predstavnike slovenske oblasti. Na kraju smo skupno s Silvano in Dušanko obiskali vas Sora pri Medvodah, kjer imamo bratsko društvo s katerim sodelujemo. Pri Pleščevih nas je pričakal in pogostil predsednik društva Francelj s celo družino in pogovorili smo se o kulturnih dejavnostih ter prihodnjih načrtih. No nekaj povabil nisem mogel izkoristiti, ker smo se zadnji dan v juniju odpeljali na Švedsko. En teden dopusta sem tudi hotel izkoristiti samo za sebe in ga preživeti skupno z ženo, čeprav mi je mobilni telefon neprestano zvonil in so me prepričevali, da moram prav njih obiskati. No saj življenje teče naprej in bodo morali počakati na naslednje leto.

SREČANJE IN PIKNIK V BARNAKÄLLA

Zadnjo soboto v avgustu imamo slovenski piknik na meji Skåne in Blekinge. Letos se je razen naših članov, ki so prišli iz cele južne Švedske, srečanja udeležili tudi predstavnika Orfeuma iz Landskrone ter slovenski duhovnik Zvone Podvinski iz Göteborga. Večino tedna je padal dež in ko so se ljudje prijavljali sem jim zatrjeval, da bo piknik uspel, čeprav bo deževno, saj imamo na razpolago ogromen

šotor, ki sprejme več kot sto ljudi. To ni navaden šotor za zabavo ampak poseben šotor narejen za postavitve v divjino, v neobljuden kraj. Lastnik tega kraja hoče vse svoje zgradbe prilagoditi naravi, da bi se udeleženci konference, poroke ali zabave najboljše počutili.

Pripravljalni odbor je bil na mestu piknika takoj po dvanajsti uri. Na prostem smo pripravili tudi mize in klopi, dva žara sta peklo meso, da se kar kadilo... Toda nam je vreme prekrizalo načrte in smo spet morali vse odnesti v šotor. Pekli pa smo pod majhno strešico in pod okriljem velikega sončnika, ki nam je poslužil namesto dežnika. Zaradi dežja niso prišli na srečanje najmlajši otroci, ki se pač radi igrajo na prostem. Namesto treh sta prišli le dve generaciji. Toda vseeno smo bili veseli, saj je že v začetku piknika prišlo okoli trideset gostov, kar nas je spodbudilo. Dež je padal celo popoldne in je padlo okoli 20 mm dežja.

No v velikem šotoru pa smo imeli veselico z dobrotami iz žara na slovenski način. Gospod Zvone nam je prinesel paket laškega piva, Ivanka in Ema sta pripravili domače pecivo in hlebčke kruha. Naš muzikant Viktor Semprimožnik nas ni pustil na miru niti eno sekundo ter nam igral, nas razveselil in prepeval. Morali smo stopiti v krog in mu pomagali peti, ker naše

slovenske pesmi so zares lepe in te prav prevzamejo. Slovenci smo narod pevcev. Nobeden se ni več spomnil na dež. Ob šestih je končalo deževati in se je končno prikazalo sonce. Tisti najbolj zainteresirani smo začeli balinati, čeprav je bila mokra trava, toda kaj zato, saj piknika brez balinanja pa res ne sme biti. Povemo le to, da smo pri lastniku, ki pride k nam na pecivo že naročili, da spet pridemo naslednje leto, zadnjo soboto v avgustu.

FOTO: Ženske so pripravile meso za žar, ki so ga moški spekli. Kosilo v šotoru je bilo okusno!

SLOVENSKA SLIKARSKA RAZSTAVA ob prazniku sindikata Metall

V nedeljo 29. avgusta smo se dopoldne v Olofströmu udeležili slovenske maše, ki jo je držal g. Zvone, popoldne pa smo namesto kave in pogovora v društvenih prostorih imeli drugačne načrte. Likovna sekcija društva pripravlja prvo soboto v septembru veliko slovensko razstavo v kulturnem centru Längan, pri Holje parku v Olofströmu. Toda kar naenkrat smo dobili poziv in vabilo iz olofströmske občine, ABF-a in

sindikata Metall, da naj organiziramo predčasno slikarsko razstavo za njihove člane in se pridružimo njihovem dnevu, ki ga slavijo vsako leto zadnjo nedeljo v avgustu. Odzvali smo se takoj na ta poziv in pripravili razstavo, delali smo skoraj do polnoči. Spat smo šli šele ob poltreh zjutraj.

Program dneva naj bi se začel ob dveh in končal ob peti uri popoldne. Že ob eni uri popoldne je prostore slikarske razstave obiskal poznani švedski artist

Martin Stenmarck, ki je potem pel in igral v parku za udeležence veselice. Takoj nato so že prišli na razstavo že prvi obiskovalci. Holje park in veselico je ta dan obiskalo okoli 2000 ljudi, saj je bila izbira zelo pestra, županja sama je servirala obiskovalcem klobase, da so klobase dobile ime po njej "Olssonskorv." Županja se pač kliče Margareta Olsson.

Naša Likovna sekcija se lahko pohvali, da je razstavne prostore obiskalo 231 obiskovalcev, kar je izredno lepo število. Med drugimi obiskovalci je bil tudi cenjeni gost gospod Zvone Podvinski, ki je bil presenečen nad številom razstavnih del in je pohvalil ustvarjalce. Razstavljale so: Dušanka Kelečinji, Silvana Stopar, Nada Žigon in Tina Belec. Razstavnih slik pa je bilo 124! O tej razstavi bomo več pisali v naslednji številki, ker bo odprtje velike slovenske likovne razstave v soboto 4. septembra in bo odprta do sobote 18. septembra.

*FOTO:
Članice
likovne sekcije
na razstavi z
g. Zvonetom;
Skupni
posnetek na
likovni
razstavi;
Dvorana se je
začela polniti
z obiskovalci*

Društveno glasilo

V juniju smo izdali 66 številko glasilo na 24 straneh in v 190 izvodih. Tisti, ki si želijo naročiti to glasilo naj to sporočijo Cirilu, glasilo izdajamo petkrat letno in stane 140 kr, kar so stroški poštne.

KOLEDAR SREČANJ JESENI 2010

4. do 18. septembra, velika Slovenska likovna- slikarska razstava v hiši kulture- Längan pri Holje parku v Olofströmu. Razstava likovnih del v olju in akrilu. Razstavljajo: Dušanka Kelečinji, Silvana Stopar, Nada Žigon in Tina Belec. Značilno je da razstavljajo slovenski likovni umetniki treh generacij Slovencev na Švedskem.

4. septembra od 14.30 – 16.00 bo vernisaža in odprtje razstave. Nastopil bo tudi Viktor Semprimožnik s harmoniko.

23. oktober, koncert MPZ Lipa iz Šempasa ter slovenska likovna razstava.

Po koncertu bo vinska trgatev. Pripravljamo tudi še en koncert v cerkvi ali v domu kulture v sodelovanju z občino Olofström za švedsko občinstvo.

18. decembra, miklavževanje v društvenih prostorih v Olofströmu.

Med letom bodo tudi slovenske maše v Olofströmu in Nybru.

Likovna sekcija:

Od avgusta – decembra, krožek likovne sekcije 3 nedelje v mesecu. Vabimo zainteresirane. Od 14–18.30 ure.

Društveni prostori so odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, trikrat mesečno.

KD Slovenija, Olofström

Ciril M. Stopar

"Slovenci svoje državljanstvo poznamo le, ko gremo na nogometne tekme"

Ambasador slovenske besede doma in v svetu, kot so ga predstavili na današnjem sprejemu v Ljubljani, je v pogovoru spregovoril tudi o vprašanju fašizma in o tem, koliko je mladina o tem sploh poučena. Foto: Ana Jurc

Boris Pahor praznuje 97. rojstni dan

"Dokler imam toliko pameti, da jo lahko sam 'dirigiram', ne bom odnehal," je na kratkem opoldanskem praznovanju svojega 97.

rojstnega dne, ki so mu ga pripravili v knjigarni Konzorcij, pripomnil zadovoljni Boris Pahor.

Tržaški pisatelj je rojstni dan preživel v družbi knjig in založb, ki sta natanko pred enim letom izdali njegova izbrana dela. Na sprejemu, ki sta ga njemu v čast pripravili založbi Mladinska knjiga in Cankarjeva založba, je v dar dobil monografijo o slovenskem arhitektu in urbanistu Maksu Fabianiju. Knjiga ni bila izbrana naključno: ne samo da sta oba Primorca in zavedna Slovenca, prav po Fabianijevih načrtih je bil zgrajen Narodni dom v Trstu, katerega požig je pred 90 leti Pahor videl na lastne oči - izkušnja, ki jo danes navaja kot tisto soočenje s fašizmom, ki je v njem zasejal sovraštvo do zatiranja svobodne misli.

"Vesel sem, da danes tukaj vidim tudi precej mladih ljudi," je pripomnil Pahor. *"Ker kakšen smisel bi imelo govoriti ljudem, ki imajo življenje že za seboj?"* Sam se namreč rad odzove vsakemu vabilu na italijansko in slovensko šolo, naj spregovori o vprašanju fašizma. In čeprav pri mladini nikoli ne naleti na odpor, pa čuti, da o zgodovini niso dovolj poučeni: *"Ta mladina nima konkretno pravega pojma o tem, kar danes govorim o Narodnem domu, o fašizmu."*

Narodne zavesti ne gre enačiti z nacionalizmom!

Bodimo vsi za evropskega človeka, a ohranimo pri tem svoje obraze. S to mislijo takrat 22-letnega Srečka Kosovela Pahor povzame vse, kar bi rad predal generacijam, ki prihajajo. Narodno zavest danes pri mladini iz strahu, da se ne bi prevesila v nacionalizem, premalo gojimo, je prepričan. Da se je v nekaterih primerih nacionalna zavest spreminjala v nacionalizem, je od nekdanj veljalo, a to ne pomeni, da, denimo, Španci, Nemci ali Francozi ne skušajo obvarovati svoje identitete. *"Kako boš ohranil neki jezik, če nimaš nekega prepričanja, zakaj ga boš ohranil?"*

Dvajset let pozneje in še vedno ne izobešamo zastave

V sodobnem globaliziranem svetu se velik del mladine, predvsem tiste na levi, danes niti zaveda ne več, da je njihova domovina Slovenija. *"Če še po dvajsetih letih Slovenci ne čutijo potrebe ob državnem prazniku izobesiti zastavo, kje je potem narodova zavest?"* se sprašuje Pahor in nato duhovito nadaljuje: *"Mi še v svoji himni ne priznamo, da smo Slovenci. Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat' dan - vse lepo in prav, narodi so nam lahko hvaležni, a kje je kakšna omemba našega? Poglejte samo Francoze: Allons enfants de la Patrie! Domovina takoj v prvem verzu. Vi pa slovensko državljanstvo priznate le, ko imate nogometne tekme."*

Druženje se je končalo s pisateljevim podpisovanjem knjig, med katerim je na vprašanje, ali ima ob tej častitljivi starosti še kakšno neizpolnjeno željo, odgovoril, da bi si želel dočakati izid knjige, ki bi nacistem obravnavala tako, kot je *Nekropola* tematizirala fašizem.

Ana Jurc

26. avgust 2010, Ljubljana - MMC RTV SLO

Razstave na Švedskem in v Sloveniji

Letošnje leto je bilo zelo uspešno za Jožeta Stražarja in Sumiko Kiyohara. Razstave v Švedski in v Sloveniji so bile izredna priložnost, da so si ljubitelji umetnosti ponovno, nekateri pa tudi prvič, lahko ogledali njuna razstavljen dela. V Stockholmu sta Jože in Sumiko razstavljala v cerkvi Gustav Vasa Kyrkan. Razstava je trajala vse poletje in je bila v sklop poroke švedske princese Viktorije z izvoljencem Danijelom. Ob odprtju razstave so obiskovalci lahko prisluhnili lepemu in zelo kakovostnemu, posebej za to priložnost pripravljenemu koncertu.

Jože Stražar je na razstavi v Skulpturparken Marsvinsholmen, Skåne sodeloval z večjo skulpturo iz kombinacije železa in brona. Razstavo, ki je trajala vse poletne mesece, si je ogledalo več kot deset tisoč obiskovalcev. Na razstavi Konstfrontation, Industri-Sten-Konst v Tingsrydu v pokrajini Blekinge je Jože Stražar pokazal svoje klesane in gladko polirane marmorne skulpture. Jože Stražar je v juniju in juliju letos razstavljal na vrtu galerije ZDSLU (Zveza Društev Slovenskih Likovnih Umetnikov) v Ljubljani. Razstavo, instalacijo, ki je bila v sklopu Poletni Festival in Poletna muzejska noč, je kustos Barbara Sterle Vurnik občinstvu takole predstavila.

Danes odpiramo razstavo, ki je prva od letošnjih v ciklu razstav Štirje letni časi, ki se tradicionalno že leta odvija na vrtu DLUL. Hkrati se razstava vključuje nocoj, torej prav na dan otvoritve, tudi v vseslovenski projekt Muzejska noč, v kateri se bodo danes vrstili mnogi kulturni dogodki vse do poznih nočnih ur in to po vsej Sloveniji z namenom širjenja in promocije kulture v javnost, med ljudi. Jože Stražar je ustvarjalec, ki že od leta 1965 živi in dela v Stockholmu. Njegova tokratna razstava na vrtu DLUL je zato priložnost za vse, ki bi se od blizu radi spoznali z njegovim delom, zanj pa priložnost, da se predstavi slovenski publiki.

Zanimajo ga različna področja; od ustvarjanja skulptur v glini in bronu do medaljerstva. Svoje delo pa poskuša šriti tudi na področje prostorskih postavitev. V okviru tega mu predstavlja še prav poseben izziv delo, ki se kakorkoli povezuje z naravo. Zato si je tudi za vrt zamislil postavitev, ki temelji na njegovih siceršnjih izhodiščih. Zanima ga iskanje preproste forme. Njegovi kipi zato težijo k oblikovni čistosti in minimalizmu. Pri tem pa avtor skuša vendarle ohranjati svojo nagnjenost h kombiniranju različnih materialov.

Postavitev na vrtu je poimenoval »Pro hominibus et terra«. Zamislil pa si jo je kot labirint iz trave, iz katerega rastejo tri vertikalne in sloke skulpture, ki so kombinacija železa, lesa in brona. Gre pravzaprav za stebre z bronastimi figuricami, ki ponazarjajo vzkaljena semena, saj avtorja še posebej zanima svet rastlin. Da bi skulpturo naredil bolj »živo« in še bolj povezano z naravo pa je v labirint vključil tudi različna semena iz »dežel vzhajajoče ga sonca«, po katerih je sam potoval in od tam tudi prinesel vsa ta semena. Tako bodo naravna semena, shranjena sicer v plastičnih ovitkih, prepuščena naravnim procesom na vrtu. S tem skuša Stražar na vrtu, sredi Ljubljane preplesti raznolikosti našega sveta v enoten, homogen in univerzalen kiparski jezik. Postavitev je zasnovana z namenom, da jo gledalec obhodi in si jo ogleda z vseh strani, ter da se morda tudi »izgubi« v njenih mnogoterih obrazih in pomenih. Da se k njej morda tudi večkrat vrne.

BARBARA STERLE VURNIK Stockholm, 29.8 2010

Lep pozdrav od Jožeta in Sumiko Stražar Kiyohara

**Kulturno društvo
Slovenija, Olofström**

**v sodelovanju z
ABF Olofström
prireja**

**Likovno razstavo
slovenskih umetnikov od 4. 09.-19. 09**

**Umetniška razstava slik
v olju in akrylu v**

LÄNGAN

pri Holje parku v Olofströmu

**Vernisaža in odprtje likovne razstave
bo v soboto, dne 4. septembra 2010
ob 14.30 - 16.00 ure.**

Urnik odprtih dni razstave:

Sobote in nedelje: od 10 - 16.00 ure

Sreda: od 15-19.00 ure

**Pokrovitelj: Urad Vlade RS za Slovence
v zamejstvu in po svetu**

Dobrodošli

VIKIS- Viktor Semprimožnik

Viktor Semprimožnik je letos izdal zgoščenko oziroma CD ploščo, ki nosi ime: **USPEŠNICE** - Samlingsalbum. Na zgoščenki je 24 melodij in pesmi Vikisovih uspešnic, avtor teksta in glasbe je Viktor. Če želite stopiti v kontakt z Viktorjem glede zgoščenke ali nastopa se oglasite na naslednji telefon: 0451 – 30625 ali 0708 - 130 625. V redakcijo nam je Viktor poslal naslednje sporočilo, ki je tudi napisano na notranjem ovitku zgoščenke:

Glasba – delo in veselje je moje življenje.

37 let, vodja in glavni motor ansambla je Savinjčan Viktor Semprimožnik- Vikis. Je prvi in edini slovenski ansambel, ki je posnel na Švedskem veliko ploščo. Izšla je 9. marca, leta 1978. Nosilna skladba je "Blisk v gorah" za katero sem sam napisal vse skladbe, tako glasbo- kot besedilo. Vse skladbe (c:a 300)sem napisal ob mislih na svoj dom, na svojo domovino. Gre za iskrena čustva, ki so v daljni tujini privrela kar sama na dan.

Viktor

SOMMAR... De flesta är på eller har haft välbehövlig semester, men sakteligen börjar en del att hitta tillbaka till gamla rutiner. Detta gäller även oss på Torso Twisted. Vi vill samtidigt förlänga sommaren med ett par bra erbjudanden till våra gäster. **Följande händer på Torso Twisted under augusti månad:**

SLOVENSK VECKA I samarbete med Huset SATZ VINIMPORT, Vinska Klet Goriska Brda och ett flertal andra slovenska producenter,

arrangerar vi en tillställning då ni har möjlighet att inta god mat och vin från Slovenien.

Lördagen den 14:e augusti klockan 18:00... minglar vi på 54:e våningen uppe i Turning Torso med ett glas champagne och lite tilltugg. Klockan 19:00 bjuds det på en tre-rätters middag med slovenska specialiteter samt slovenska viner på restaurang Torso Twisted. **Pris: 495:-/pers**

Söndag 15/8 – Torsdag 19/8 från klockan 17:00 Slovensk buffé med specialiteter från Slovenien samt vinprovning under sakkunnig ledning, av slovenska viner. **Pris: 298:-/pers. För bordsreservation vänligen ring på 040-12 68 50 eller maila till info@torsotwisted.se**

Några synpunkter efter »slovensk vecka«:

LEONIDA Kollade precis på fotografier mamma har skickat mig och då såg jag att du deltog i "slovenska veckan" på Turning Torso! Synd du inte sa något till mig för jag ville verkligen gå och hade ingen att gå med. 😞 Hur var det där? Var det något nytt eller kände du igen dig i den slovenska kulturen? Hoppas i alla fall att du hade trevligt.

HAJDI Nä, vad synd om Turning Torso!! Det lät kul när Gustika skickade ut infon (alltid kul när det

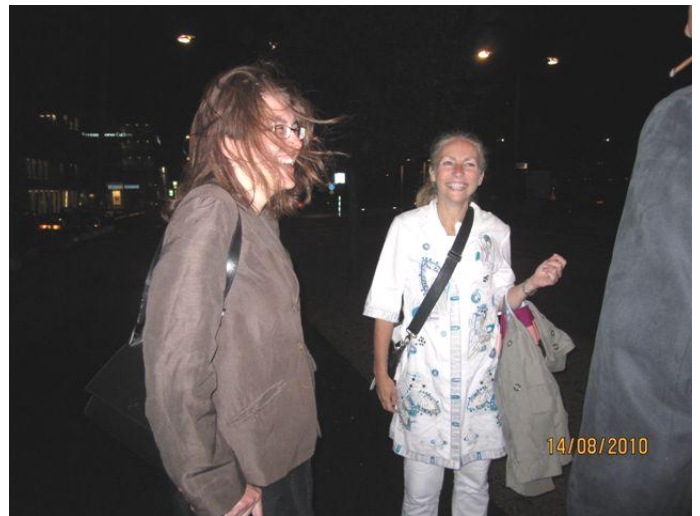
händer något "slovenskt" i Sverige). Försökte få med Magnus, men han vägrade, som han alltid gör när han inte får veta i förväg vad menyn är... Hade tyvärr inte en tanke på dig, eller tänkte undermedvetet att du går med Peter om du kan tänka dig att gå... Så jag "övertalade" Consolita (hon ville gärna gå, så det var inga större problem). Riktigt synd att vi inte pratade om det!! Var lite fundersam när jag såg alla dina kusiner där, men då tänkte jag ännu mer att du inte ville gå, annars hade du varit med dem... Annars, maten var god (!), men tyckte inte att det var såå särskilt slovenskt (prsut till förrätt, men med mozzarella till, gott men inte som jag brukar äta den i Slovenien, till huvudrätt en långkokt fläskbit, gott, men inte heller det så slovenskt i mina ögon, till efterrätt två ostar varav den ena var fransk...). Alltså mycket gott, men inte såå slovenskt. Vinerna var däremot slovenska!! Mycket att smaka på, gott och kul!! Numera finns det alltså slovenska viner på systemet igen! De flesta ur beställningssortimentet och de flesta måste man

köpa in minst 6 av (så om ni är sugna att dela en låda, så hör av dig!!).

Foton är tagna av Dora Tuomainen

Vädret ute var uruselt, dock blev humöret, maten och de slovenska viner på Turning Torso
jättegoda, så alla blev nöjda och belåtna! Ett tack till Jörgen Satz!

Dora, Hannu, Leopold, Kerstin, Lotta, Robert, Peter, Ivanka, Franc, Ana, Hajdi, Consolita,

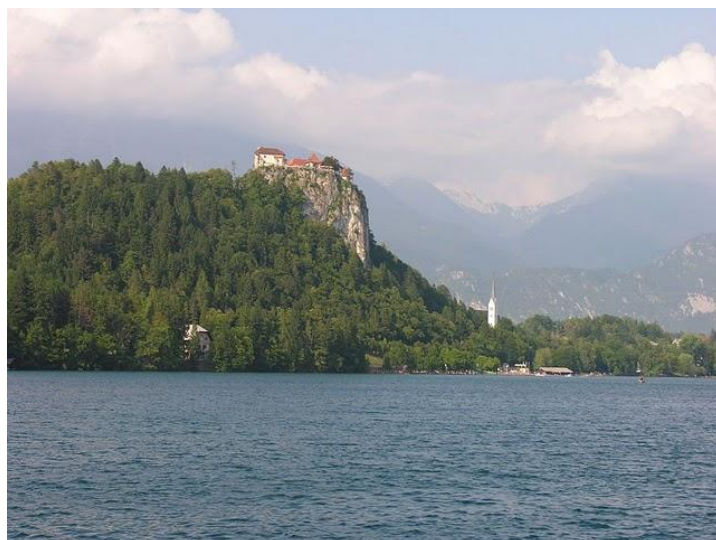

Utsikt från Turning Torso, Malmö

Vesna Jakše – Vtisi švedskega turista

Pogled iz ljubljanskega gradu; Blejski grad; Tobias in Micke; Pri Nataši in Lukasu; Tim in Ika na Taboru; Vintgar

Letos smo se družina, moj partner Micke, hčerka Ika in sin Tim, podali na pot v Slovenijo z mešanimi občutki, saj smo na Švedskem, pri njegovi vzrediteljici, pustili svojega novega družinskega člana, psa Kirroja. »Cel mesec brez njega...,« to se nam je zdelo skoraj nemogoče. No, pa je mesec vseeno hitro minil. Ika in Tim sta bila teden dni na Taboru mladih »Mojca« (www.drustvopm-mojca.si) v Dolenjskih Toplicah. Medtem sta prišla v Slovenijo na kratek trodnevni obisk naša švedska prijatelja Pär Svensson in Tobias Danielsson. Prvi je prevajalec knjig iz italijanščine, francoščine in angleščine, drugi pa knjižničar zaposlen v glasbenem arhivu v švedski prestolnici. V Sloveniji sta bila prvič, zato me je zelo zanimalo kakšen vtis bosta dobila.

Prvo noč sta prespala v Penzionu Pod Lipo v Ljubljani, kamor sta prišla z vnaprej naročenim prevozom iz letališča Jožeta Pučnika. Ko sta prispela je bilo že pozno, že polnoč in prek, a prijetna ljubljanska noč ju je vabila v pub v bližini penziona, kjer se jima je zelo lepo prilegel kozarec piva Union. Naslednje dopoldne sva z Mickejem, po prijetni vožnji na končno dokončani avtocesti iz Novega mesta, našla fanta pri zajtrku pod lipami pred penzionom. Čeprav sredi prestolnice, tega v umirjenem prijetnem okolju ni bilo čutiti. Proti turističnem središču mesta smo se, čeprav smo bili tako blizu, da bi lahko šli peš, odpravili z avtom, a Kongresni trg, kjer smo želeli najti parkirišče, je bil zaprt zaradi gradbenih del. Zaokrožili smo po bližnjih cestah, kjer nam je pot - za najina turista kot po naročilu - prečkal kar predsednik vlade, Borut Pahor. Parkirali smo na Kongresnem trgu nasproti parlamenta, ki je bil še vedno zaznamovan od dogodkov okrog študentske demonstracije maja letos. Ogled Ljubljane je bil na začetku torej malce politično obarvan. Uspeli smo priti do Prešernovega trga, malo naprej od trga pa še na novi Mesarski most, ter si ogledali stari del mesta. Seveda smo se podali tudi z vzpenjačem na Ljubljanski grad in si privoščili pogled na Ljubljano z grajskega stolpa.

Po ogledu Ljubljane smo šli na Bled, tam pa s pletno do otoka na jezeru. Gosta sta bila navdušena nad lepoto jezera in okolice. Malce skeptično sta nato pristala na sprehod ob soteski Vintgar blizu Bleda, ker nista pričakovala tako lepih brzic reke Radovne v soteski z lepo urejenimi potmi in mostovi.

Naslednji dan smo se zbudili v vikendu na vinski gori Ljuben na Dolenjskem od koder je čudovit pogled nad kotlino, kjer se skrivajo Dolenjske Toplice, ter nad Kočevskim Rogom, kjer so hribi pokriti s pragozdovi. Od tod smo se nato odpravili v bližnje Novo mesto, kjer so najina gosta navduševale arkade na Glavnem trgu, aktivnost mladih v mestu, ki se odraža med drugim v Založbi Gogi ter v Hostelu Situla, ambient in odlična kava v Kavarni, ter Tintorettova slika v Kapitlju. Radovednost sta izven Novega mesta zbujala tudi samostan Pleterje s Skansenom pri Šentjerneju ter Kostanjeviška galerija v Kostanjevici, kjer smo si žal lahko ogledali le lepote zunanje zgradbe, ker je bilo za ogled razstav znotraj galerije pred zaprtjem premalo časa.

Zadnji dan njunega obiska v Sloveniji sva Pära in Tobiasa pospremila proti obali. Na poti smo se ustavili v Postojni in si ogledali

Postojnsko jamo. Zopet sta bila priča temu, da slovenska pokrajina s presenečenji in z lepotami ne skopari. Ker sta oba resna glasbenika sta že poznala Tartinija in se že veselila, da bosta videla njegovo rojstno mesto, Piran. Tudi Piran je naredil boljši vtis od pričakovanega. Po skoku v slano morje se je prilegla kava na Tartinijevem trgu. Potem je bil že čas za naša gosta, da zapustita Slovenijo in se podata naprej proti Trstu in severni Italiji.

Pär mi je opisal svoje vtise nekako takole:

Ker nikoli prej nisem bil v Sloveniji, je bila država zame več ali manj nekaj novega. Nisem vedel kaj lahko pričakujem. Občutek, ki ga imam po tem obisku je, da ima Slovenija brez dvoma nekaj specifično svojega, z lastnim jezikom podkrepljenega, in da je hkrati prostor slovanskih, germanskih in rimsko-italijanskih srečanj skozi čas, katerih sledi tu neprestano srečujemo. Morda je ravno Slovenija tista zgodovinsko tako težko ulovljiva a v duhu prisotna »Srednja Evropa«? Tempo se v tej državi zdi mirnejši kot v

sosednji Italiji, zvočna raven rahlo zadušena. Mentaliteta se zdi včasih malo švedska. V kavarnah in restavracijah je pristop sproščeno prijazen in četudi ne govorim slovensko sem se počutil vključenega. Narava je marsikje pravljico lepa, včasih dramatična, včasih prijazno objemajoča. Za tiste, ki jih zanima kulturna zgodovina, obstajajo tu in tam muzeji, cerkve, samostani ter gradovi in meščanski ljubitelji kave se lahko veseli temu, da so tržaške pražarnice za kavo kot doma v slovenskih »kavarnah«.

Vesna Jakše

Ett liv i läkarutbildningens tjänst

På 1970-talet höll Jaro Ankerst, professor i medicin vid Lunds

universitet, sin första föreläsning för en grupp läkarstuderande. Än i dag undervisar han på läkarutbildningen, som ansvarig för termin 6. Men inte så länge till. Den siste juni går Jaro Ankerst i pension.

- Det är med blandade känslor jag lämnar uppdraget som terminsansvarig. Det här har varit mitt liv under många år. Det går inte att bortse från något man intimt varit förknippad med så länge. Det är väldigt stimulerande att arbeta med motiverade ungdomar – de är vår framtid, säger han. Jaro Ankerst föddes i Slovenien 1941, kom till Sverige i början av 1960-talet, lockad av den cancerforskning som professor Georg Klein då bedrev i Stockholm.

– Georg Klein och Tumörbiologen i Stockholm var ett begrepp i hela världen på den tiden, berättar Jaro Ankerst. På hösten 1967 lämnade han Stockholm, samtidigt som dåvarande docent Hans Olov Sjögren, sedermera professor i tumörimmunologi vid Lunds universitet och fortfarande aktiv som professor emeritus, för att istället forska i Lund.

– Vi hade samma idéer om forskning och han har blivit min förebild som forskare och människa. Men när Hans Olov Sjögren ett par år senare flyttade till USA för att forska, stannade Jaro Ankerst kvar i Lund för att fortsätta med sin cancerforskning på Institutionen för medicinsk mikrobiologi under professor Rune Grubb.

”Jaro, vi ska flytta till Amerika!” minns jag att Hans Olov sa till mig. Men det kändes väl bra, så jag valde att stanna i Lund. Efter att ha disputerat 1971 forskade Jaro Ankerst några år på Institutionen för tumörimmunologi på Sölvegatan, innan han satsade på invärtesmedicin. I början av 1980-talet blev han

specialist, både i medicin och i allergologi. I dag arbetar Jaro Ankerst 66 procent med undervisning och forskning. Resten av tiden ägnas åt kliniken.

– Grundutbildningen tar mycket tid. Jag hinner inte med forskningen som jag gjorde förr. Nu får jag forska på kvällar och helger istället. Men jag gjorde en gång ett val och har aldrig ångrat det. Jag har trivts med att jobba med ungdomar, säger Jaro Ankerst som genom åren varit med om en läkarutbildning i förändring.

– Det genomfördes en stor förändring så sent som 2005, men nu är vi mitt uppe i en ny förändringsprocess inom grundutbildningen, tack vare Bologna-processen. Förändringar öppnar för nya möjligheter, men innebär också vissa risker. Jag tycker inte man hunnit finslipa den förändring som gjordes på utbildningen för tre år sedan.

– Den svenska grundutbildningen för läkare har haft ett gott rykte internationellt i många år, och svenska läkares kompetens är uppskattad utomlands. Det är viktigt att vi behåller den standard vi har i dag, säger Jaro Ankerst och uppmuntrar unga studenter att läsa medicin.

– Läkare är ett bra yrke som innebär många möjligheter, man utbildas ju både vetenskapligt och yrkesmässigt. Men de som söker in på grundutbildningen ska ha stor empati och ansvarskänsla. Det ställs krav på dem.

Den 30 juni blir Jaro Ankerst sista dag som ansvarig för termin 6 på läkarutbildningen. Därefter tar professor Claes-Göran Löfdahl vid.

– Men jag kommer att fortsätta att forska, åtminstone ett tag till. Sedan fortsätter jag som timanställd på kliniken. Jag har ju mina patienter att ta hand om, säger han.

Fotnot Bologna-processen är namnet på ett samarbete mellan 45 europeiska länder om utbildningen på högskolenivå. Samarbetet syftar till att främja rörlighet, anställningsbarhet och Europas konkurrenskraft som utbildningsområde. Målet är att 2010 ha skapat ett gemensamt europeiskt område för högre utbildning (EHEA), där akademiska examina och utbildningskvalitet blir jämförbara på ett tydligare sätt än tidigare.

Källa: Wikipedia

Rosvita Pesek: Brez Demosa ne bi bilo tako hitre osamosvojitve

Po besedah Peskove je osamosvojitvena enotnost Slovencev trajala manj kot mesec dni, od začetka do konca decembra 1990.

Foto: RTV SLO

Brez Demosa, ki je bil na oblasti v letih 1990-1992, osamosvojitve Slovenije - v tako kratkem času in s tako odločnimi rezi - ne bi bilo, je v pogovoru za MMC med drugim ocenila Peskova. Ob dnevu

državnosti smo na MMC-ju opravili intervju z **Rosvito Pesek**, novinarko TV Slovenija in doktorico zgodovinskih znanosti, ki je svojo znanstveno pot posvetila preučevanju slovenskega osamosvajanja od Jugoslavije. Do zdaj je izdala dve deli, v katerih je predstavila svoja spoznanja in ugotovitve glede slovenskega osamosvajanja: **Osamosvojitve Slovenije** (2007) in **Skupščinski koraki k samostojni državi** (2008).

Je bila slovenska osamosvojitve v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja rezultat nekakšnega samoumevnega zgodovinskega razvoja slovenskega naroda? Je šel zgodovinski razvoj slovenskega naroda - kot neka rdeč nit - neizogibno k osamosvojitvi? Ali gre torej za nekakšen evolutiven razvoj ali pa gre pri osamosvojitvi Slovenije od Jugoslavije v začetku devetdesetih za nekakšen prelom, revolucionaren prelom? Kaj menite vi? Verjetno je mešanica obojega. Eno je dejansko revolucionaren prelom, ko gre za padec komunizma v vzhodnoevropskih

državah. In v verigo teh padcev se je vključila tudi Slovenija, tudi Hrvaška nekoliko kasneje, nato pa še Bosna, Makedonija, Črna gora in nazadnje Srbija. Drugo pa je slovensko nacionalno vprašanje, ki je pač svoj zenit doseglo konec osemdesetih let prejšnjega stoletja. K temu je veliko prispevala srbska agresivnost, v smislu memoranduma Srbske akademije znanosti in umetnosti iz leta 1986, v smislu srbske parole "en človek - en glas", kar bi bilo za Slovence v Jugoslaviji pogubno.

Brez Demosa slovenske osamosvojitve v tako kratkem času in s tako odločnimi rezi ne bi bilo, ugotavlja Peskova.

Foto: MMC RTV SLO

Največ pa je k temu prispevala neka elita, ki je nastajala konec osemdesetih let, ki se je začela povezovati ter tudi javno osmišljati in ubesedovati svoje zahteve. Tu gre seveda za nastajajočo slovensko opozicijo in voditelje novonastalih strank, ki so se znašli na tej prelomnici. In seveda gre tudi za popuščanje in rahljanje togosti v odnosu do Jugoslavije, ki ga je bila do takrat deležna Zveza komunistov Slovenije (ZKS) v razmerju do Zveze komunistov Jugoslavije (ZKJ). Tukaj ni nepomembno vprašanje odhoda slovenskih delegatov s 14. kongresa ZKJ-ja januarja 1990. Če

upoštevamo že znane stvari, da sta bili komunistična partija in Jugoslovanska armada dva najpomembnejša stebra integracije Jugoslavije - in tudi Tito do takrat, ko je še živel -, potem je bil z omenjenim odhodom s kongresa zvezne partije dejansko spodmaknjen en mejnik, ki je to večnacionalno skupnost držal skupaj in potem omogočil, da se je zgradba zrušila sama vase.

Kakšna je bila vloga Demosa pri osamosvajanju? Ali je bila njegova vloga ključna ali bi do osamosvojitve prišlo brez Demosa, a na drugačen način, oz. ali je Demos zgolj pospešil osamosvojitve oz. osamosvojitvene procese? Vloga Demosa je večplastna. Zagotovo se tukaj zgodovinarji med sabo razlikujemo. Sama bi skoraj pritrdila temu, da brez Demosa osamosvojitve ne bi bilo - v tako hitrem času in s tako odločnimi rezi. Za zgodovinarja je zelo nevhvaležno napovedovati, kaj bi se zgodilo, če bi se ... Recimo, če bi pri nas vlado po prvih demokratičnih volitvah spomladi 1990 sestavila dotakratna oblast. Če bi torej vlado sestavila Stranka demokratične prenovе (SDP), kakor se je preimenoval ZKS, ki je bil sicer poleg Zveze socialistične mladine (ZSMS) oz. LDS-a posamičen zmagovalec volitev, in če se Demosove stranke pred volitvami ne bi povezale, če ne bi začutile, da samo združene lahko dobijo večino - vprašanje je, ali bi se rez zgodil tako hitro. Verjetno v letu in pol ne, če sodimo po tem, kako so se stranke novonastale opozicije, nekdanje t. i. družbenopolitične organizacije oz. DPO-ji (socialisti, mladinci in komunisti), pristopale do nacionalnega vprašanja, kakšne pomisleke so imele in kako zelo pomembna jim je bila počasna dogovorna pot brez ostrih rezov. V tem primeru verjetno v tako kratkem času osamosvojitve brez Demosove volje ne bi bilo.

Ali bi se kljub temu osamosvojili ali pa smo takrat, ob prelomu osemdesetih in devetdesetih let, Slovenci izkoristili "okno priložnosti", ki se je odprlo in ki bi se, če ga Slovenci takrat, prav v tistem času, ne bi izkoristili, zaprlo? Bila je priložnost, priložnost, kot jih je bilo že več v zgodovini, pa se silnice niso obrnile tako. Zato je, seveda, treba izpostaviti mednarodni kontekst in ključne osebnosti, ki so pri nas te silnice zaznale in jih usmerile v pravo smer.

V času osamosvajanja Slovenije in vojne za Slovenijo je bil obrambni minister Janez Janša, notranji pa Igor Bavčar.

Foto: RTV SLO

Poglobiva se v takratni mednarodni kontekst. Vemo, da je tujina Slovence svarila pred osamosvojitvijo, da ni bila zelo naklonjena osamosvajanju Slovenije, saj je želela ohraniti Jugoslavije. Zakaj? Tujina nam je bila absolutno nenaklonjena. In zato me je zdaj, ob še nekaj dneh nazaj aktualnih polemikah, povezanih z arbitražnim sporazumom, kar motil ta naš strah, ki ga je bilo zaznati, namreč kako bo reagirala tujina. Če bi se slovenska vodilna politična elita ob osamosvajanju tako bala tujine, v osamosvojitve na tak način ne bi šla. Kajti ni ga bilo tujega politika, ki bi si upal do 25. junija 1991 jasno in glasno podpreti osamosvojitvene težnje Slovenije in Hrvaške.

Naj spomnimo: samo teden dni pred razglasitvijo slovenske države je prišel v Beograd takratni ameriški državni sekretar **James Baker**, ki je prinesel sporočilo konference EU-ja in ZDA o evropski varnosti in sodelovanju, da ne bodo dopustili nobenih enostranskih dejanj. Bolj jasnega signala nam tujina ni mogla dati. Še 14 dni pred slovensko osamosvojitvijo je ameriški veleposlanik v Jugoslaviji **Warren Zimmermann** v ljubljanskih Križankah dejal: *"50 let vas ne bomo priznali."* Torej, nobenih znamenj ni bilo, da se bo Evropa, da se bo svet pozitivno odzval in priznal Slovenijo in Hrvaško, ko bosta razglasili svojo državnost. In vendar sta Slovenija in Hrvaška to naredili, vsej evropski in svetovni politiki navkljub. Bile so prijateljske navezave, bili so tihi diplomatski signali, ki jih je bil deležen predvsem takratni predsednik slovenske vlade **Lojze Peterle** od tedanjega nemškega

kanclerja **Helmuta Kohla** in papeža **Janeza Pavla II.**, katerega vpliva ne smemo zanemariti. On je posebej razumel slovenske stvari zaradi svoje izkušnje s poljskim komunizmom. Bilo je torej nekaj naklonjenih znamenj, ampak jasne, odločne podpore pa nismo bili deležni od nikogar.

Ko prihaja v slovenski družbi do političnih razdelitev ob posameznih vprašanjih, se velikokrat omenja, da ni več te osamosvojitvene enotnosti. Je bila ta osamosvojitvena enotnost dejansko zgodovinsko dejstvo ali je to zgolj mit oz. postaja že nekakšen mit? Osamosvojitvena enotnost je nekaj, na kar bomo lahko zelo ponosni, in dobiva že mitološke razsežnosti, tukaj se z vami strinjam. Ampak bi bilo, žal, treba opozoriti na njeno kratkotrajnost. Kolikor sem lahko preučila stvari, je ta osamosvojitvena enotnost trajala manj kot mesec dni. Če povemo, od kdaj do kdaj jo štejemo, jo štejemo od takrat, ko so vse stranke na pogovorih pri takratnem predsedniku predsedstva Slovenije **Milanu Kučanu**, ki je bil koordinator osamosvojitvenih aktivnosti, dogovorile, da bo plebiscit o samostojnosti Slovenije 23. decembra 1990, da bo štela absolutna večina volivcev in da si bodo enotno prizadevale za uspeh plebiscita. Torej to veliko enotnost lahko štejemo pravzaprav od začetka decembra do konca decembra, ko je plebiscit dejansko uspel. Tisto so bili trije, štirje tedni sloge, ko so naši politiki z leve, z desne, rdeči in črni in drugih barv hodili skupaj po slovenskih trgih, mestih in vaseh in naznanjali in vabili ljudi na plebiscit ter jim obljubljali raj pod Triglavom, da tako rečem. Kasneje, ko so stekle priprave na osamosvojitve, in tudi pred tem, v obdobju od 10. novembra, ko je na srečanju poslanskega kluba Demosa v Poljčah prišla v javnost ideja o plebiscitu, do soglasja, ki je bilo doseženo mesec dni kasneje, o taki enotnosti ne moremo govoriti. Bila je kratkotrajna, bila pa je ključna, kajti plebiscit je bil enkratno dejanje naroda, kjer je dozorela elita spoznala, da sama ne bo mogla, da se mora uskladiti. Takrat res ni bilo časa za sektaštvo. Zato je bil tudi sprejet tistisporazum, ki so ga stranke, predvsem na pobudo **Spomenke Hribar** in **Franca Zagožna**, podpisale in se v njem zavezale, da si plebiscitnih izidov ne bodo lastile in da si bodo skupaj prizadevale za to, da Slovenija postane samostojna in neodvisna.

Peskova med posameznike, pomembne za slovensko osamosvojitve, v prvi vrsti prišteva Jožeta Pučnika, takratnega predsednika koalicije Demosa. Foto: RTV SLO

Prej ste omenili osebnosti, ki so razumele silnice zgodovine. Katere so bile ključne osebnosti osamosvajanja? Velikokrat se govori o zaslugah. Ali je po vašem mnenju kdo, ki si lahko upravičeno lasti zasluge pri

osamosvajanju, oz. ali so posamezniki, ki jim lahko pripišemo te zasluge? To "zaslugarstvo" je ena čudna reč, ki jo zna politika zmeraj dobro unovčiti. Ampak kakor koli bomo gledali stvari, ne bomo mogli mimo, recimo, prvakov Demosovih strank. Mimo njih ne moreš. Verjetno pri osamosvojitvi ne moreš mimo **Tineta Hribarja**, absolutno in v prvi vrsti ne moremo mimo **Jožeta Pučnika**. Verjetno si zasluge pri uveljavljanju spoznanja o tem, da smo stopili na čoln in da ga je treba pripeljati do obale, ne da odreči niti Kučanu. Potem je tu Društvo slovenskih pisateljev, ki je sredi osemdesetih začelo upor proti t. i. šolskim jedrom, ki je začelo opozarjati na slovensko besedo. In če začnemo ta krog širiti, je tukaj še tista javnost, ki je stala na Roški leta 1988 v času sojenja četverici JBTZ, ki je ni bilo strah pokazati odpora proti uničevanju slovenske besede na vojaških sodiščih. In tista javnost, ki je potem pod dežniki stala na trgu pred slovensko skupščino in se borila za Janšo, Borštnarja in Tasiča, za človekove pravice, za nas vse, kakor se je glasil slogan. Pojem "zaslugarstva" je nekako zelo širok in bi se ga lahko pripisalo vsem 88,5 odstotka volilnih upravičencev, ki so na plebiscitu 23. decembra 1990 rekli "da". Vendarle pa smo imeli neko politično elito, ki je prepoznala priložnost in čas, v katerem se je dalo nekaj narediti.

Intervju MMC-ja z novinarko TV Slovenija in zgodovinariko; 25. junij 2010, Ljubljana - MMC RTV SLO

Aleš Žužek

Spomini iz Lurda!

Na predvečer 16. junija se nas je zbrala precejšna skupina na letališču Säve v Göteborgu. Bili smo različnih narodnosti, Poljaki, Madžari, Italijani, Nemci, Hrvati, Švedi, Slovenci in celo iz Sri Lanke in Indonezije. Nekateri so se že poznali med seboj od prej, drugi ne. Kar nas je povezovalo skupaj je bilo to, da smo katoličani in skupni namen tega potovanja je bilo romanje v svetovno znano *Lurško svetišče*.

Lurška votlina

Luna nas je spremljala visoko nad oblaki, ko smo z letalom pristali na letališču Girona v Barceloni. Prijeten možakar nas je čakal z avtobusom, s katerim smo nadaljevali pot do Lurda. Ob sedmi uri zjutraj smo malo otrujeni prispeli na cilj – pred samostanom Centre Assomption v Lurdu. Levi del tega samostana je v obliki »Hostel-a«, kjer smo imeli celi penzion našega bivanja.

Ravnateljica katoliške šole v Göteborgu gos. Paddy je bila naš vodič tega potovanja. Obilo truda je vložila pri organizaciji tega romanja, kajti vsi obiski, maše in izleti so bili že vnaprej rezervirani za nas. Z nami je bil tudi duhovnik gos. Franz Schneider, ki je v toku tedna daroval maše v švedskem jeziku v različnih kapelah, bazilikah in pred votlino.

Lurd leži v srcu Pirenejev, gorske verige na jugozahodu Evrope. Lurško svetišče sestavljajo obsežne površine, ki jih prečka reka Gava. Na njih je veliko cerkva, bazilik, kapel,

sprejemnih centrov, dispanzer, muzej, knjigarna, dvorana za konference ter stavbe katere so namenjene postrežbi romarjev.

Podzemna bazilika sprejme 20 000 ljudi

Spodaj: Bazilika Rožnega venca

Po svetni strani je Lurško svetišče organizirano kot podjetje, ki z sodobnimi sredstvi upravlja dejavnosti v zvezi z obiskom več kot šest milijonov romarjev letno. Zaposljuje več kot štiristo plačanih delavcev, od katerih je 120 sezonskih ki so razporejeni v 60 službah (pastorala,

sprejem, administracije, varnost, tehnika itd. Komplotnega delovanja Lurškega svetišča ne bi mogli zagotoviti brez 110 000 prostovoljcev, rasporejenih v ustanovi Hospitale Notre – Dame de Lourdes, ki spremljajo romarje in bolnike, delujejo po raznih službah.

Banderole naše skupine - nosijo tri generacije, tretja je zaspala v nahrbtniku

152 let je od tega kar je mlada Bernardka, po naključju stala pred votlino Massa - vielle in kjer se ji je po njenih izjavah prikazovala Marija. Veliko je bilo napisanega od teh prikazovanj skozi stoletje. Ko danes kot romar stojiš pred votlino te prevzame posebni notranji mir, ko gledaš množico ljudi ki v počasnem toku in vsak pogreznjen v svoje misli mirno stopajo naprej v procesiji se dotikajo skale, se križajo, poljubljajo steno se umivajo z vodo in prižigajo sveče. Mašni obredi v različnih jezikih se odvijajo po celodnevnem rasporedu.

V toku tedna smo z vodičko spremljali zgodovino mlade Bernardke, obiskali njen rojstni dom – mlin, nato jetnišnico trenutno stanovanje ko je oče ostal brez dela. Obiskali smo tudi cerkev, kjer se je krstila in hodila v šolo. Bili smo tudi v Bartresu, kjer je kot mlado dekle pasla ovce pri teti.

En cel dan smo preživeli med Pirenejskimi gorami. Po zajtrku smo dobili »culico z malico« in vzeli nahrbtnike in se odpeljali proti Gavarnie. Sonce, vesela družba in čudovita narava nas je spremljala prav do vznožja snega. Malica je kar dobro teknila in oči so se napasle gorskih lepot. Istočasno smo si pa vzeli za spomin rožico naše mladosti »materine solzice«.

Lurd je kraj prošenj, zahvale in tolažbe in prestolnica molitve. Tisti ki jih je ranilo življenje so v prepričanju, da so naleteli na vrelec upanja in miru. Kadar je človek v veliki telesni ali duševni

stiski, se pogosto zgodi, da v molitvi naredi »zaobljubo«. Mariji ali kakemu svetniku, če bo rešen hudega. » Votivne podobe« so majhne plošče katere so podarili romarji iz hvaležnosti za milost ki so jih bili deležni na Marijino priprošnjo. Teh je v Lurdu na tisoče in tisoče z imeni, te krasijo zidove bazilik.

*Procesija zvečer, v ospredju invalidi
Izlet v Pireneje*

Molitev tukaj je molitev rožnega venca. Vsako večer ob 21.00 se začne Marjanska procesija z lučkami v papirnatem svečniku, na katerem so besedila in molitve. Glavnina procesije so vozički z bolniki, nato ostali z banderami krajev odkod prihajajo. Molitev rožnega venca je v vseh jezikih, vmes pa odpevi Ave Marije. Ob koncu procesije na ploščadi pred Baziliko, škof podeli blagoslov.

Ko smo zopet pristali na švedskih tleh, smo bili kot ena velika družina in že v naprej imamo planirano srečanje, kjer bomo obujali spomine. Duhovno obogateni si želimo ponovnega potovanja. To so samo drobtinice vsega kar smo videli in doživeli.

Skupinska slika romarjev pred Hostel

Besedilo sestavila Marija Lajšič s pomočjo Marije Perovič, slikar Zeno Perovič, Göteborg

Föreläsningar av Karlo Pesjak

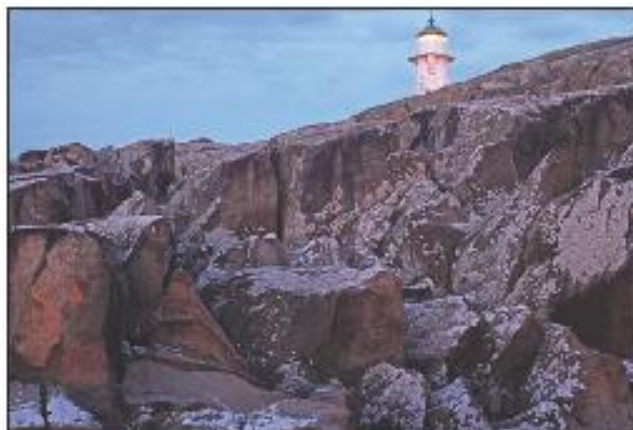
Karlo Pesjak bo imel predavanje v Landskroni 20. oktobra 2010 ob 19.00 uri v knjižnici (biblioteket). Organizator je Föreningen Norden. Naslov predavanja : På resande fot i Finland och i Sverige, Fotograf Karlo Pesjak bo pokazal slike iz cele Skandinavije, prav tako tudi iz svoje domovine Slovenije. Prijava do 13. oktobra.

Hallands Väderö

FÖRELÄSNING av Karlo Pesjak

Jag åkte till Hallands Väderö med PhotoNatura. Vi bodde här i en vecka i de gamla fyrvaktarbostäderna. Fyren tändes 1884 och den automatiserades 1965. Området kring fyren heter Bagganäsan som är en av många intressanta platser här på Väderön, andra är Tångakärret, Norre skog, Lilla och Stora Sandhamn, Stora Gröning, Oadammen, Söndre skog, Hälledammen, Ulagapskärret, Kappelhamn osv.

Det är mitten av maj, vitsipporna blommar överallt och här på ön är kronbladen stora som femkronor. Artrikedomen är stor på ön. Man kan finna omkring 600 växter och ca 250 fågelarter, varav ett 70 tal häckar här på ön. Växterna trivs på Väderön och just nu blommar t.ex. svalört, harsyra, skörbjuggsört, gullviva, ekornbär, styvmorsviol och rödblåra. Triften väntar fortfarande i knopp och bokskogen lyser skimmerande grönt.

Tobisgrissla och skarv ser man redan på väg till Väderön men det finns mycket annat att se. Ejdrar och gråtrut dominerar med ca 2000 par, men har vi tur kan vi få in bland annat olika måsfåglar, strand-skata, större strandpipare, småskrake, änder och gäss i kikaren. Även mindre fåglar som stenskvätta, rödstjärt, bofink finns och näktergalen sjunger vackert i buskarna.

Man tror att folk bodde här redan under bondestenåldern. Väderön är 3,2 km lång och på det smalaste stället är den bara 650 i bredd. Arealen är 3,1 km². Det första huset i modern tid var en lotsstuga som uppfördes 1844 och är museum idag, nu finns 8 privata stugor. Men bonde livet lever kvar genom de olika betesdjuren på ön, tex betar får, gottlandsruss och shetlandsponny. Korna är hereforddjuren – utmärkta betesdjur eftersom de är lugna och förnöjsamma. De äter gärna buskar och sly och är goda miljövärdare.

Andra intressanta platser att se är Engelska kyrkogården, Kungseken och den Liggande linden. Hallands Väderö är omnämnd första gången runt 1230 i Snorre Sturlasons Heimskringla.

Följ med på en vandring i natursköna naturreservatet Hallands Väderö.

© KARLO PESJAK - PHOTONATURA, NATURFOTOGRAFERN A/N

Skogens invånare

FÖRELÄSNING av Karlo Pesjak

"Älgen är skogens konung", brukar man säga. Jag säger, för att hylla alla kvinnor, "älgon är skogens drottning"! Hugin och Munin satt på Odens axlar och såg och hörde allt. Orden är fornländska: "tanken och minnet". Unga korpar är bland de mest lekfulla av alla fågelarter. De glider nedför snödrivor enbart för nöjes skull. Rävnen har jagats genom drev- och grytjakt. Den täta långhåriga vinterpälsen används i pälsindustrin. Rävnen gräver en lya, som ofta har flera utgångar och gärna placeras i en sluttning, under trädrötter och stenblock. Att få se lekande rävnungar på våren är en härlig upplevelse i naturen. "Surt sa rävnen" om rönnbären. "Listig som rävnen", är ett annat uttryck. Skatan är både järv och nyfiken. "Tjuvaktig som en skata" är ett välbekant uttryck. "Skatriksdag" är ett annat, det tros vara en form av gemensamt parningsspel. Kråkan är social och lärlig, och har en skarp syn, god hörsel och utvecklat luktsinne. Både skatan och kråkan är svåra boplundrare. "Prästens lilla kråka, skulle ut och åka" ..., är en sånglek och barnvisa, som används vid dans kring julgran och midsommarstång. Ormvråken är Sveriges vanligaste rovfågel och häckar i stora delar av den trädklädda delen av Sverige men saknas i fjällen. Duvhöken är en kraftig rovfågel, honan är betydligt större än hanen. Duvhöken har korta rundade vingar och lång stjärt. Den störtdyker blixtnabbt och manövrerar raskt mellan stammar och grenar.

Följ med till Höghult och Brännarebygden vid Kyrkhult, här besöker vi Barbro o Gunnar Bengtssons skog. I Ljungarum vid Store mosse träffar vi på många invånare som trivs i skogen. Halle o Hunneberg är kända för sina älgar och kungen jagar här årligen. Vi besöker också Tyingetrakten med Smedeboda, Skälsböke, L. Tockarp och Mattered.

FOTO: KARLO PESJAK - PHOTONATURA, NATURFOTOGRAFERNA

Karlo Pesjak, Åbroddsgränden 29, 281 33 Hässleholm. Tel. 0451-10442, mobil 070-5791839.

37. binkoštno romanje v Vadsteno

Srečanje rojakov v Vadsteni,
Švedska

Foto © Matjaž Merljak

Rojaki s Švedske so se na soboto pred binkoštni (letos je bilo to 22. maja 2010) tradicionalno zbrali na romanju pri sveti Brigiti. Letos so imeli v gostih rojake iz Berlina z njihovim župnikom Izidorjem Pečovnikom Dorijem, ki je bil glavni maševalec. Po duhovnem delu je bil še zabavni z ans. Javor iz Slovenije.

Prišli so rojaki iz Malmoeja, Stockholma, Olofstroema, Goeteborga - torej z vseh delov Švedske. Sveto mašo je daroval župnik Dori in po njej so tradicionalno poromali k slovenski lipi, ki je ob cerkvi, v kateri je pokopana sveta Brigita Švedska.

Pesem Lipa zelenela je je nagovorila vse navzoče. Procesija se je zaključila z litanijami Matere božje. V cerkvi in kasneje v dvorani je zbrane nagovarjala oljna slika Darinke Berginc iz Helsingborga. Postavljena je bila tudi podoba blaženega škofa Antona Marina Slomška, ki jo je ob lanskem romanju blagoslovil mariborski nadškof metropolit Franc Kramberger. V procesiji so nosili tudi relikvije blaženega škofa.

"Utrjevali smo slovensko identiteto."

Srečanje rojakov v Vadsteni, Švedska

Gost romanja je bil župnik za Slovence v Berlinu, Izidor Pečovnik. Bil je prvič na Švedskem in v Vadsteni. "Razpoloženje je bilo odlično," je dejal in povedal, s čim je nagovoril zbrane: "Sporočilo je bilo binkoštno. Integracija in asimilacija ni problem kristjanov, ampak je to politični problem. V Cerkvi ni tujcev, vsi smo sestre in bratje." Pokazal je na različnost jezikov, kjer se vsi v vesoljni Cerkvi razumemo. Rojake je opogumljajal, naj se ničesar ne bojijo, saj so binkošti rojstvo Cerkve.

Po duhovnem delu romanja so se najprej poveselili na samostanskem vrtu, nato pa še v dvorani. Tam je za dobro voljo igral ansambel Javor, ki je prišel iz Slovenije. Med rojaki je bilo opaziti mlade in stare, obisk pa je bil zaradi bolezni nekoliko manjši. Romanje je podprl Urad za Slovence po svetu, pripravili ga je Misijski pastoralni svet v sodelovanju s Slovensko zvezo na Švedskem.

37. vseslovensko romanje in srečanje Slovencev v Vadsteni na binkošno soboto 22. maja letos je bilo ponovno slovensko obarvano tudi za Švede, ki so tisto soboto srečavali naše veselo razpoložene rojake, kateri so se od blizu in daleč pripeljali z avtobusi ter osebnimi avtomobili, da bi skupaj praznovali binkoštni dogodek in da bi se ponovno srečali drug z drugim, kakor vse od leta 1974 naprej.

Zahvala gre Vladnemu Uradu za Slovence po svetu, z ministrom dr. Boštjanom Žekšom, ki je bil ponovno glavni sponzor tega vseslovenskega srečanja. Tako smo lahko gostili glasbeno skupino Viharnik iz domovine, katere članica in člani so pričarali slovensko razpoloženje. Bilo je tako prijetno, da so navzoči romarji govorili: Vsakomur, ki ni prišel na to romanje in vseslovensko srečanje je lahko samo žal. Zahvala gre na tem mestu tudi Slovenski zvezi na Švedskem ter njenemu predsedniku Cirilu M. Stoparju, ki so delno sponzorirali prevoze avtobusov v Vadsteno, delno pa

tudi veliki projekt, ki ga ima Slovenska misija glede vseslovenskega srečanja v Vadsteni. Tako je Misijski pastoralni svet, skupaj s slovenskim duhovnikom Zvonetom tudi letos, ob nesebični

pomoči članic Misijskega pastoralnega sveta in njihovih pomočnikov zmožl organizirati in izvesti ta tako pomembni projekt za ohranjanje slovenstva in slovenske identitete tudi na Švedskem. Zato srčna zahvala vsem neutrudljivim in skrbnim mamam MPS za vso nesebično pomoč, da je gostoljubje tudi v Vadsteni slovensko obarvano. Prav tako gre zahvala Jožetu Zupančiču in po njem Slovenskemu Domu iz Göteborga, kakor tudi Ivanki Franseus ter njenim pomočnikom pri organizaciji prevoza iz Malmö in ostalih slovenskih skupnosti z

južne Švedske. Slovenski duhovnik je vesel vsakega romarja in se zahvaljuje tako vsem, ki ste uspeli letos od blizu in daleč priromati k Sv. Brigiti Švedski, kjer smo praznovali binkoštni dogodek. Od Malmöja do Stockholma, od Nybra do Göteborga so romarji povezali slovenske skupnosti, na kar je slovenski duhovnik zelo ponosen. Hvala vam vsem za zvestobo Vadsteni.

Za kulturni program v dvorani je poskrbela voditeljica Marija Kolar iz Göteborga, ki je kot že tolikokrat prej vodila program, da je bil tudi ta del dostojno opravljen. Marija, naj po tej poti pride v vajin dom s Karlijem en majhen cvetec zahvale.

Glasba in ples sta sestavni del našega romanja in vseslovenskega srečanja. Brez tega bi Vadstena na binkoštno soboto ne bi bila slovenska. Brez tega slovenskega vzdušja bi si sestre Sv. Brigite, ki nas romarje po sveti maši gostijo na dvorišču, težko zamislile Binkošti. Kajti Slovenci vselej prinesejo novega binkoštnega duha v

Vadsteno. In sestre tudi veliko vložijo svojih moči, da nas sprejmejo najprej v cerkvi in nato pri njih na vrtu. Veliko molijo za nas, da bi bilo vreme zares lepo in vselej smo vsi skupaj zares uslišani, saj je bilo letos vreme nekaj izrednega, prečudovitega. Vreme je bilo kot že dolgo ne tako lepo. In tej lepoti, temu veselemu razpoloženju so dajali svoj ton pri sestrah na vrtu, kakor potem v dvorani do poznih večernih ur članica in člani ansambla Viharnik, ki so za to priložnost prispeli med nas v Vadsteno. Že s svojo pozitivno držo, kakor s svojimi ubranimi glasovi in lepimi melodijami so pričarali slovensko vzdušje, ki je tako pomembno za naše duše, ki se napijejo tistega slovenskega vzdušja, katero jim pomaga potem še dolgo med letom,

čeprav smo si z mnogimi daleč narazen zaradi velikih razdalj, se s hvaležnostjo in z veseljem spominjati binkoštnega srečanja in njegove duhovne ter narodne sporočilnosti.

Ampak, najslašji bombonček tega srečanja pa je seveda tisto, kar se dogaja v cerkvi pri sestrah Sv. Brigite. Letos je zaznamoval praznično bogoslužje naš Dori Pečovnik, slovensko nemški župnik pri Sv. Elizabeti v Berlinu. Prvič je priromal med nas, a upamo da nas bo v bližnji prihodnosti še obiskal. Seveda pa je bil po članih ansambla Dori že večkrat med nami, sicer na drugačen način. Njegovo sporočilo je bilo binkoštno obarvano. Ob razmišljanju o integraciji in asimilaciji, to sta podobna politična in ne verska problema tako v Nemčiji, kakor na Švedskem, je želel povedati da v Cerkvi ni tujcev, ampak smo vsi bratje in sestre med seboj. Ob izkustvu mavrice v Göteborgu se je spomnil na lep binkoštni dogodek, ki je povezal Nemčijo in Švedsko. Pod tem obokom imamo skupnega junaka Slomška, saj imata oba njegove relikvije. Med procesijo je Slomškove relikvije nosil akolit Peter, ki je sodeloval pri sv. maši in je poročen s Slovenko Lucijo. Župnik Dori je spregovoril tudi o darovih, ki jih kristjani prejemamo iz binkoštnega dogodka, to je različnost jezikov. Kako se torej v katoliški Cerkvi, ki širom sveta ne pozna meja, v njej dobro razumemo, ker govorimo jezik ljubezni. Župnik Dori je vse romarje, skupaj z duhovnikom Zvonetom podprl v tem kar so in kar delajo, kakor tudi v tem, da bodo še naprej korajžni in veseli in naj se ničesar ne bojijo, saj je binkoštni praznik dan, ko so apostoli premagali strah in so začeli javno oznanjati Jezusovo veselo oznanilo. Naj Binkošti odmevajo v srcih vseh romarjev, da bo v slovenskih skupnostih na Švedskem čutiti duhovno pomlad.

Da pa bi bila podoba slovenskega romanja v Vadsteno ohranjena spominu, je za to letošnje srečanje Darinka Berginc iz Helsingborga naredila veliko oljno sliko, ki predstavlja podobo romarja, ki se ustavi pri znamenju v naravi. V ozadju pa je vasica, podoba, ki jo slikarka Darinka nosi s sabo na Švedskem še iz svojih otroških let, podoba nekje iz soške doline. Darinka, naj vam dobri Bog bogato poplača vašo velikodušnost in idejo, da bodo naša romanja tudi na takšen način upodobljena na umetniški način.

Letošnji slovenski prvoobhajanci v Angeredu so: Martin Zupančič, Filipa Lomšek in Jonatan Geld. Slovenska skupnost vam čestita in se veseli tega presrečnega dogodka, ki naj vam pomaga, da boste Jezusa vredno prejemali v svoja srca in tako rasli v pripadnosti njemu, kakor tudi župnijski in slovenski skupnosti. Čestitke tudi staršem, ki so vas skrbno spremljali pri vaši pripravi na ta dogodek.

Slovesna poroka med princeso Viktorijo in Danijelom je velik dogodek za vso Švedsko, posebej za

kraljevo družino. S tem dogodkom smo na nek način povezani tudi rojaki preko zborovodkinje Jerice Gregorc Bukovec, ki je s študentskim zborom pred švedskim nacionalnim praznikom obiskala kraljevi par in so njima na čast

prepevali švedske pesmi. Naj bo skupna pot princese Viktorije in njenega moža princa Danijela blagoslovljena ter da bosta v ponos kraljevi družini, kakor tudi kraljevini Švedski. Jerici pa in njenemu možu Martinu ter sineku Matiju pa vse blagoslove, da bodo zares srečna družinica.

Lepo počitnikovanje in tudi s Švedske dobrodošli prvo nedeljo v mesecu avgustu, torej 1. 8. na Sv. Višarje, kjer bo ob 10.30 predavanje in ob 12.00 slovesno somaševanje, oziroma romarska sv.

maša. Dobrodošli! Jeseni pa spet povabljeni k zbiranju pri slovenskih sv. mašah širom južne Švedske.

- vaš *Zvone*

Evharistija je jedro naše vere

Družina, 20.6.2010, št. 25/59

Prvi Slovenski evharistični kongres – izjemen dogodek v Cerkvi na Slovenskem

Če so prireditelji do nedelje, 13. junija, le ugibali, koliko vernikov in ljudi dobre volje se bo udeležilo prvega evharističnega kongresa v samostojni Sloveniji, je bilo že pred deveto uro zjutraj jasno, da bodo presežene tudi tiste najbolj optimistične napovedi. Verniki, ki so najprej napolnili celjski stadion Arena Petrol, ko je prostora zmanjkalo, pa še bližnjo rokometno dvorano in na koncu ploščad pred stadionom, so prišli k maši z beatifikacijo mučenca Alojzija Grozdeta, ki je bila osrednje dogajanje kongresa, z osmimi posebnimi vlaki, štiristodesetimi avtobusi, več sto osebnimi avtomobili, tisti od blizu in nekateri tudi od daleč pa peš. Dobre volje in molitvene drže ni zmotila niti pokvarjena lokomotiva enega izmed vlakov in nekaj posegov v motorno drobovje avtobusov.

Kljub nepričakovanemu velikemu številu vernikov – 32.000 jih je prišlo na kongres, je vse teklo zelo gladko. Od napovedi evharistične prenove in prvega slovenskega evharističnega kongresa, ki so ga slovenski škofje napovedali na začetku leta 2009, se je zvrstilo več sto molitvenih in evharističnih srečanj na ravni posameznih župnij, dekanij, škofij in gibanj. Z njimi so želeli škofje, duhovniki in verniki poživiti praznovanje nedeljske maše, češčenje Kristusa pod podobo kruha in utrditi vero v Ljubzen, ki odrešuje, kot so molili v posebni molitvi. Ko je postalo jasno, da bo evharistični kongres v zgodovino zapisan tudi kot dogodek, na katerem bo za blaženega razglašen mučenec Alojzij Grozde, je bilo veselje toliko večje.

Ob brezjanski Mariji Pomagaj, ki je nekaj dni pred kongresom tudi sama postala romarica, se je festival molitve nadaljeval po župnijah, ki jih je na poti v Celje obiskala. Na koncu je vso noč ob njej v cerkvi Svetega Duha v Celju tik

pred kongresom v molitvi, petju in razmišljanju prebedelo več kot 600 mladih, ki so na dogodek brez primere poromali peš. Razpoloženje so že v nedeljo zjutraj stopnjevali kolegi z Radia Ognjišče, ki so skupaj s slovenskimi glasbeniki in pričevalci pripravili uvodni program.

Eden najveličastnejših trenutkov prvega slovenskega evharističnega kongresa je bil prihod milostne podobe Marije Pomagaj z Brezij na stadion. Več kot sedemsto duhovnikov in več sto ministrantov jo je pospremlilo med tribune. Med pesmijo Marija, pomagaj nam sleherni čas se je orosilo marsikatero

oko. Po venčku sodobnih krščanskih duhovnih pesmi sta o tem, kako se je Kristus v evharistiji dotaknil njunih življenj in vse družine, govorila zakonca Anita in Rajko Šimonka. Z več aplavzi pa so navzoči verniki prekinili pričevanje Pedra Opeke, misijonarja, ki med najrevnejšimi Malgaši uresničuje Kristusov projekt nove zaveze, da bi bili vsi bratje med seboj. Evharistija nam daje moči, da stopimo k drugemu kot bratu. Na koncu uvodnega programa je več kot štiristo otrok in staršev iz sedemnajstih katoliških vrtcev, ki so imeli pred mašo poseben program v bližnjem don Boskovem centru, pripravilo koreografijo na pesem *Vstani in steci k Jezusu*.

Kruh za življenje Med pesmijo *Jezus, božji kruh si za življenje* v izvedbi 1.300-članskega združenega zbora iz petintridesetih župnijskih zborov pod vodstvom dirigenta prof. Aleša Makovca in spremljavi orkestra Slovenske policije, med mašo je na orgle igral prof. Tone Potočnik, so k oltarju na čelu papeževega odposlanca kardinala Tarcisia Bertoneja pristopili nuncij v Sloveniji Santos Abril y Castelló, nadškofje in škofje iz sosednjih dežel in iz Srbije in Bosne in Hercegovine, domači nadškofje in škofje, grkokatoliški škof Kekič in predstavniki evangeličanske in pravoslavne Cerkve. Vse navzoče je na začetku maše pozdravil nadškof Anton Stres. Poseben pozdrav je namenil več tisoč vernikom, ki niso mogli priti na stadion. Z besedami: »Tukaj smo, da izpričamo to svojo vero, svoj krščanski ponos, svojo hvaležnost Bogu, da smemo biti Jezusovi učenci in člani Cerkve ter pri vsaki sveti maši gostje pri mizi, ki nam jo pripravlja sam Jezus Kristus,« je uvedel v praznovanje. Takoj po kesanju je novomeški

škof Andrej Glavan pristopil h kardinalu Bertoneju in prosil za razglasitev Alojzija Grozdeta za blaženega. Po prošnji je postulator Igor Luzar prebral kratek Grozdetov življenjepis. Zatem je množica na stadionu, v dvorani in na ploščadi vzvalovala. Kardinal Bertone je povzdignil mučenca Alojzija Grozdeta med blažene. Med bučnim aplavzom so odkrili Grozdetovo podobo na oltarju in pred razpelo prinesli njegove relikvije.

Kardinal Bertone je Grozdeta v nagovoru označil za mučenca za vero in vzornika mladine. Poudaril je, s kakšno globoko vero je pričeval bl. Alojzij Grozde, in pojasnil, da nam bo »pozorno branje zgodovine Cerkve na Slovenskem, zlasti nasilnih preganjanj, ki jih je utrpela v preteklem stoletju – pomislimo na čas komunizma, tuje okupacije in državljanske vojne –, razkrilo, da je bila Božjemu ljudstvu evharistija glavni vir opore, moči in tolažbe«. Evharistična skrivnost nam po besedah kardinala Bertoneja razodeva hrepenenje Boga, da bi človeku podelil resnično življenje. Slovenski evharistični kongres po

njegovih besedah »vsakega kristjana kliče k obnovljeni zvestobi pri udeležbi nedeljske evharistije«. Prošnje za vse potrebe so bile iskren izraz skrbi za bližnje in prošnja za moč pričevanja v vsakem trenutku. Darove na oltar so prinesli predstavniki vseh slovenskih škofij in na simboličen način pokazali, da je bila v Celju pri maši navzoča vsa Slovenija. Obhajilo, ki ga je delilo več sto mašnikov, je bil eden izmed vrhuncev evharističnega kongresa. Kristusa so

ponesli k vernikom na odsonca razbeljene tribune, k preizkušanim bratom na invalidskih vozičkih, ki so imeli poseben prostor na pokriti tribuni, za trenutek se je ustavila tudi dežurna zdravnica, prejela obhajilo, kratko pomolila in odhitela naprej, prejelo ga je tudi dekle, ki je še trenutek prej obležalo od napa in vročine, mamica s spečim otrokom v naročju, tudi tisti, ki so ostali pred vrati stadiona, gospa, ki je bila še pred pol ure v dvorani pri spovedi ... Kdo ne bi delil zahvale, ki jo je izrekel

novomeški škof Glavan na koncu maše, in goreče počastil Gospoda v Najsvetejšem. Celjski škof Stanko Lipovšek si še pred pol leta gotovo ni mogel predstavljati, da bo kot domači škof pred tolikšno množico vernikov v procesiji nosil sveto Rešnje telo, ki so ga počastili z litanijami Srca Jezusovega. Ganljiv prizor, kakor so ga pozneje opisovali mnogi. Verniki so vztrajali kljub soncu in vročini. Na koncu vrhunec s podelitvijo blagoslova z Najsvetejšim. Ko je zadonela še Marija skoz' življenje, pa je lahko vsak začutil, da prihaja pesem iz srca.

Franci Trstenjak, organizator, Radio Ognjišče Zame osebno se je kongres začel z romanjem milostne podobe Marije Pomagaj, tako da kongres ni bil skrčen samo na en dan. Obisk milostne podobe v devetih župnijah, kjer so (nad)škofje navduševali ljudi za življenje v moči svete evharistije, je bila najlepša uvertura, ki je pripeljala do nedeljskega jutra. Močan vtis je name naredilo tudi romanje mladih s Teharij k Svetemu Duhu, še posebej ko sem ob štirih zjutraj prišel tja in videl, kako je 300, 400 mladih molilo, klečalo, nekateri pa so ležali po tleh v cerkvi ali okoli nje in spali. To daje zaupanje, da Cerkev ni samo Cerkev starejših, ampak tudi mladih, kar ji daje posebno moč. Samo dogajanje na stadionu in množičen obisk pa sta pokazala, da evharistični kongres ni bil samo manifestacija, nekakšen koncert, temveč javna izpoved vere. Mnogi so ob tem dogodku poživili vero. Tudi na stadionu niso bili samo starejši, temveč je po moji oceni prevladovala generacija od 40. do 50. leta, bilo pa je tudi zelo veliko mladih številnejših družin. Novo znamenje, kako je Cerkev pestra, mozaična. Čudovito poročstvo za naprej! Že skozi celotno pripravo na kongres in tudi dogajanje v Celju pa se mi je izkristaliziralo še eno sporočilo: da smo zdaj duhovniki še bolj poklicani, da z vsemi talenti, ki jih imamo, naredimo maše bolj privlačne. Vemo, da obisk maše upada – morda tudi zaradi predolgih, slabo pripravljenih maš. Seveda je prvi razlog za prihod k maši Bog, mi duhovniki pa lahko vernim s svojim zavzetim delom omogočimo in olajšamo, da ga bodo pri sveti maši res doživeli.

Predstavnikov državnega političnega vrha ni bilo "Razumem, da je država nekaj drugega kot cerkev" Glede neudeležbe slovenskega državnega vrha na današnjem evharističnem kongresu je Stres poudaril: "Veseli bi bil, če bi naš politični vrh s svojo udeležbo tukaj pokazal, da smo katoličani normalen sestavni del te družbe. Verjamem, da se naši politiki udeležujejo različnih prireditev, ki jih ne organizira država. Razumem, da je

država nekaj drugega kot cerkev, ampak mi smo del civilne družbe, zelo pomemben del civilne družbe in popolnoma razumem, da se predstavniki države udeležujejo tudi prireditev, ki jih priredijo različne organizacije civilne družbe. Ljudje so veseli, če vidijo, da se kdo od voditeljev države zanima za njih tudi iz sočutja." Izpostavil je primer Nemčije, katere državni vrh se udeležuje cerkvenih slovesnostih. Upa, da se bodo tudi v Sloveniji stvari razvijale v to smer.

Karlo Smodiš

KDO JE BIL LOJZE GROZDE?

Prvi slovenski blaženi mučenec. Foto: MMC RTV SLO "Naj bo torej Alojzij Grozde naš zgled in priprošnjik ter naj nam izprosi milost, da bi bili tudi mi v bratskem občestvu Cerkve vedno zvesti Gospodu," je v pridigi med drugim povedal Bertone. Foto: MMC RTV SLO

Grozde, ki je z uradno razglasitvijo postal prvi slovenski blaženi mučenec, se je rodil leta 1923 pri Mokronogu. Januarja 1943 se je z vlakom vračal domov iz Ljubljane, med potjo pa ga je prijela partizanska straža. Za njim se je tako izgubila sled, pozneje pa so njegovo truplo v gozdu našli šolarji. Škofijski postopek za njegovo beatifikacijo se je začel leta 1992.

Po razglasitvi so na celjskem stadionu odkrili Grozdetovo podobo. Gre za delo akademskega slikarja Tomaža Perka, blaženega mučenca pa prikazuje v odrasli dobi, v njegovi dokaj značilni drži, zazrtega navzgor in s knjigo v roki. V procesiji so nato prinesli tudi relikvrij, v katerem je shranjen delček kosti novega blaženega, ki je bil vzet ob ekshumaciji posmrtnih ostankov leta 1999. Alojzij Grozde se je rodil in bil krščen 27. maja leta 1923 v Zgornjih Vodalah. Postulator ostopka za njegovo beatifikacijo, je bil mag. Igor Luzar. Med svojimi sovrstniki se je odlikoval kot marljiv dijak, predvsem pa je bil daleč naokoli poznan zaradi svojega doslednega in vzornega krščanskega življenja zakoreninjenega v evharistiji, katero je imenoval Sonce mojega življenja. Kot dejaven laik je s svojim zglednim načinom življenja, prežetim s Kristusovim duhom, pobožnostjo do Božje Matere Marije, vsakodnevno dokazoval kako je mogoče kot laik živeti ideal svetosti v vsakdanjem življenju. Za božič leta 1942 se je odpravil iz Ljubljane domov na Dolenjsko, da bi v krogu družine obhajal božične praznike. Preko Podtabora pri Strugah in Ambrusa je na novega leta dan, 1. januarja 1943 prispel v samostan v Stični, kjer je bil pri sveti maši in prejel obhajilo. Iz Stične je preko Trebnjega prispel na Mirno, kjer so ga pod krivo obtožbo umorili. Alojzij Grozde je tudi v najhujšem trpljenju, do konca ostal zvest temeljnim krščanskim idealom odpuščanju in ljubezni do bližnjega. V tej ljubezni do Kristusa in Cerkve je komaj dvajsetleten daroval svoje življenje. Truplo Alojzija Grozdeteta, ki so ga pozneje našli v gozdu, so pokopali na pokopališču v Šentrupertu. Že takoj po smrti so se mu ljudje v molitvi priporočali kot mučencu za vero. Njegov grob na pokopališču v Šentrupertu je postal kraj številnih romanj tako posameznikov kakor skupin. Alojzij Grozde je čudovit zgled krščanskega življenja in tako vzor za vsakega kristjana, še posebej za mladino. Njegova mučeniška smrt iz prezira do vere razodeva zvestobo krščanskim idealom, ki so jih ljudje na našem prostoru, pogumno izpovedovali tudi v najhujših trenutkih življenja slovenskega naroda.

Radio OGNJIŠČE, junij 2010

NEKROLOG

Drago Krsnik

Drago Krsnik se je rodil 16.12.1930 v Čakovcu na Hrvaškem. Leta 1953 je prišel v Slovenijo, kjer je v Mariboru spoznal Ano Vlahek, s katero si je ustvaril družino. Življenjske razmere so ga v 60. letih vodile na Švedsko, kamor sta mu sledili tudi žena Ana in hčerka Danica. V Landskroni si je družina ustvarila novo življenje in se v takratnem društvu Lipa povezala z mnogimi Slovenci. Vendar se jima je želja po vrnitvi v Slovenijo končno uresničila l. 1999, ko sta se vselila v svoj topel dom v Hotinji vasi blizu Maribora. Leta 2003 je Drago s svojo soprogo ponovno stopil pred oltar in po 50. letih zakonskega življenja sta obnovila poročno zaobljubo. Mirna leta zasluženega pokoja je v februarju l. 2010 nepričakovano prekinila bolezen. Le-ta je, žal, hitro napredovala in 28. avgusta 2010 je Drago Krsnik preminil. Spominjali se ga bomo kot mirnega, potrpežljivega, ljubečega in spoštovanega vrednega človeka, ki je s svojim humorjem znal popestriti vsako druženje.

Patricija Tomšič

Kraljevska poroka: Vsa evropska modra kri priča poroki — Šlo je za največjo poroko po Charlesu in Diani 19. junij 2010,

Stockholm -
MMC RTV
SLO

Bodoča
švedska
kraljica,
princesa
Victoria, in

njen izbranec Daniel Westling sta se končno
odpravila pred oltar, v Stockholmu pa je zbrana

vsa evropska dvorna smetana.

32-letna prvorojenka švedskega kralja Carla XVI. Gustava in njen bodoči mož na ta dan čakata že več let, saj sta se spoznala leta 2002, ko je bil Daniel inštruktor fitnesa. Ne njena družina ne švedska javnost s princesino izbiro nista bili zadovoljni, a sčasoma se je Daniel, ki je v tem času postal poslovnež, s svojo preprostostjo priljubil najprej Švedom, nato pa še bodočemu tastu.

Februarja
lani je
kraljeva
palača
oznanila
zaroko, le
nekaj
tednov
pozneje pa
sporočila
tudi datum

poroke - 19. junij 2010, dan, na katerega sta si leta 1979 večno zvestobo obljubila tudi Victorijina oče **Carl Gustav** in mati **Silvia**, pred njima pa sta se na isti dan leta 1850 poročila tudi kralj **Carl XV.** in **Louise** Nizozemska.

Poroka je stala (najmanj) 20 milijonov kron
Švedska se na ta veliki dan pripravlja že vse leto, saj omenjena poroka velja za največji tovrstni dogodek po poroki princa Charlesa in prince Diane leta 1981. Za prenovo katedrale Storkyrkan je župnija namenila 12,4 milijona kron, celotna poroka (z vsemi slavnostnimi večerjami, sprejemi in banketi) pa je stala okoli 20 milijonov kron. Polovico bo plačala švedska vlada, drugo polovico pa kraljeva hiša. Tako ni nič nenavadnega, da so svojo navzočnost na obredu potrdili predstavniki vseh evropskih kraljevih hiš, svojo državo pa zastopajo tudi japonski princ, jordanski kralj idr. Večina povabljenih se je sicer udeležila tudi banketa in večerje dva dni pred poroko ter koncerta v dvorani, kjer vsako leto podelijo tudi Nobelove nagrade.

Družice (večinoma) modre krvi Hčerke in vnukinje številnih evropskih kraljevih hiš pa so povabili, da bi sodelovale na poroki. Družice bodo tako šestletna **Catharina-Amalia**, hči nizozemskega princa Willema-Alexandra in Maxime, **Ingrid Alexandra** (6), hči bodočega norveškega kraljevega para Mette-Marit in Haakona, pa 11-letna **Madeleine**, ki je vnukinja kraljeve sestre, princeze Margarethe, in Danielovi nečakinji (hčerki njegove sestre Anne) **Hedvig** (11) in **Vera** Blom (6).

Šolski spletni projekt: Kapela v Slovenskih Goricah - Göteborg

V šolskem letu 2009/10 je OŠ na Kapeli navezala stike z nekaterimi šolami po svetu, med drugim tudi sobotno šolo slovenskega dopolnilnega pouka v Göteborgu, ki ga vodi slovenski duhovnik Zvone Podvinski. Projekt je rezultiral v izdaji skupne knjižice, pravlјice Christe Kempler, **Veliki izlet** (Den stora utflykten), ki je bila tiskana in je izšla ob koncu šolskega leta na Kapeli. Knjižico je v švedski jezik prevedla Katarina Zupančič in lektorirala Augustina Budja. Na pobudo Zvoneta Podvinskega se je A. Budja na Kapeli udeležila dotične proslave in v imenu učencev v Göteborgu prejela zajetno

število knjig za otroke na Švedskem. Ob tej priliki smo z novimi znanci obiskali še župnišče na Kapeli, kjer nam je g. Tonček ponudil *Magdalenine solze*, izvrstno kapelsko vino! Hvala organizatorjem, predvsem obema vodjema projekta, Živani Safran in Zvonetu Podvinskemu!

Augustina Budja

Mariborski "fantomski" grad le ni "fantomski"

Maribor je zrasel pod gradom Marburg. Mesto, ki je mestne pravice dobilo v 13. stoletju, je ime dobilo prav po tem gradu. Foto: Mladinska knjiga Arheološka odkritja 15. junij 2010 Maribor - MMC RTV SLO/STA

Na mariborskem griču, ki nosi ime Piramida, so končali prvo fazo arheoloških izkopavanj, ki so odkrila dobro ohranjene ostanke srednjeveškega gradu Marchpurg. Kot pravi zgodovina, je vse do leta 1784 na griču stal grad Marchpurg oziroma Marburg, kar pomeni Grad v

Marki. Prvič je bil grad omenjen leta 1164, zgradili pa so ga za obrambo pred Madžari, ki so tedaj vdirali v naše kraje. V 13. stoletju se je pod njim razvil srednjeveški Maribor, ki je po gradu dobil tudi ime, sama utrdba pa je zaradi izgube svojega geostrateškega položaja začela propadati.

Napis na spominski plošči v kapeli priča o tem, da je prvotno piramido leta 1821 uničila strela, grof Henrik Brandis pa je dal postaviti kapelo v spomin na lokacijo starega gradu. Grič

so pred imenom Piramida imenovali različno: od "mons castri" do "der Purgberg" v 13. in 14. stoletju. Še danes vidimo na Piramidi jame, luknje itd., ki so jih izkopali ljudje iz tistih časov.

Okoli leta 1560 so ga renesančno obnovili, vendar je večkrat pogorel, vse dokler ga niso v 18. stoletju porušili in ostanke uporabili drugod. Vse, kar je ostalo od gradu, je okop z nasipom, na vrhu katerega stoji klasicistična kapela iz leta 1821 s kamnitim Marijinim kipom.

Odkritje zgodovinskega pomena Odkritje arheoloških ostankov gradu je po besedah vodje izkopavanj **Mire Strmčnik Gulič**, glede na to, da je bil grad doslej omenjan le v pisnih virih, materialnih ostalin pa ni bilo, zgodovinskega pomena. Kot je povedala arheologinja, je bil to obodni grad kar velikih dimenzij, okrog 50 krat 50 metrov, ki so ga postavili konec 11. stoletja in je bil največja trdnjava na Slovenskem v tistem času. *"To je bila deželno knežja utrdba, prava trdnjava,"* je dejala. Proti pričakovanjem so se dobro ohranile različne gradbene faze, najstarejše predstavlja obodni zid. Na Piramidi so med izkopavanji našli tudi prazgodovinske ostanke. *"Najgloblje, na treh metrih, smo odkrili sledi prazgodovinske poselitve, se pravi, da je bil človek tukaj že nekje okoli 1000 pred našim štetjem,"* je pojasnila Strmčnik Guličeva.

O gradu so doslej pričali le zgodovinski viri, materialnih dokazov o njegovem obstoju pa ni bilo.

Muzej na prostem Mariborski župan **Franc Kangler** si je zadal, da bo do leta 2012, ko bo Maribor Evropska prestolnica kulture (EPK), najdišče uredil v muzej na prostem in ga odprl za javnost. Dela na najdišču se bodo nadaljevala predvidoma v avgustu. Pod površjem naj bi se namreč skrivali še dve v celoti ohranjeni kletni etaži. *"Naredili bomo vse, da bi do leta 2012 odkrili vse, kar se še da odkriti,"* je dejal župan Kangler, ki si je danes v družbi novinarjev ogledal območje. *"Nekateri niso verjeli v to zgodbo. Nekateri so imeli pri sprejemanju proračuna velike pomisleke. A zdaj so se ti pomisleki izkazali za odvečne,"* je povedal Kangler.

Poleg najdišča bodo zgradili sprejemno pisarno in del območja pokrili. Po besedah svetovalca župana Emanuela Čerčka so na mestni občini lani s pogodbo zagotovili nekaj manj kot 40.000 evrov za začetek izkopavanj, v letošnjem proračunu pa je zagotovljenih še najmanj 105.000 evrov. Predviden obseg celotne investicije je 1,6 milijona evrov, projekt pa je pripravljen tudi za kandidaturo za evropska sredstva.

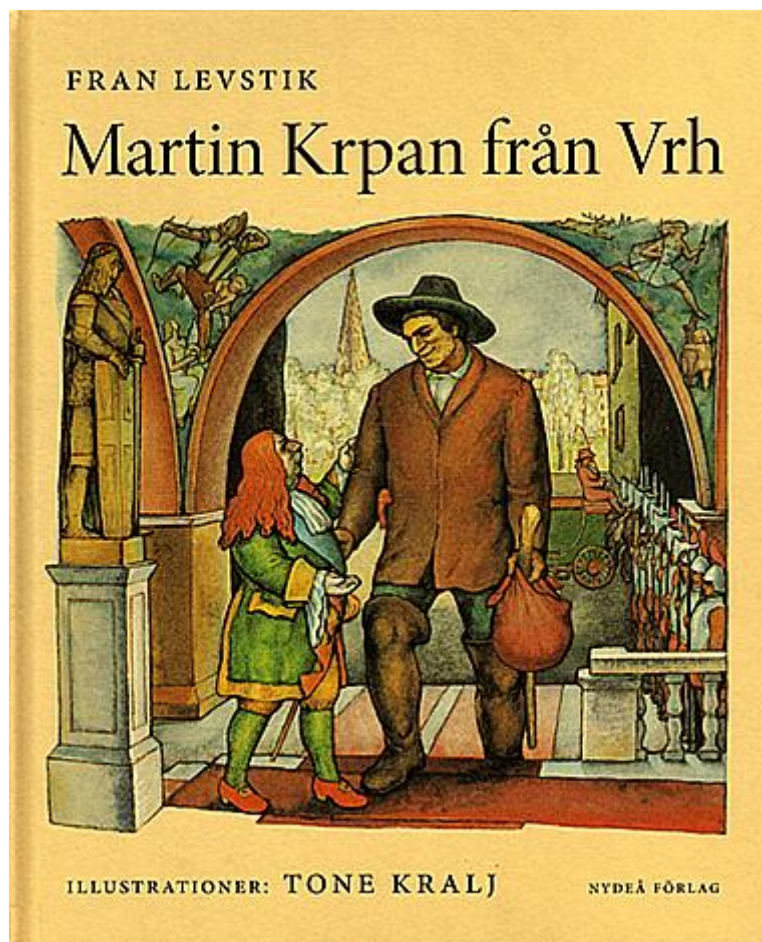

Slovensk historia eller Europas bäst bevarade hemlighet

Del 2 från www.slovenienhistoria.se utgår från berättelsen om Martin Krpan och handlar om förhållandet mellan folket och de styrande samt kampen mot turkarna. Sammanställt av Vesna Jakše

Martin Krpan

Berättelsen om Martin Krpan handlar om en storvuxen och stark man som fraktade engelskt salt från kusten, vilket var strängt förbjudet. När han en vinter fraktade salt på sitt sto mötte han kejsaren från Wien, som var på väg till Trieste. För att kejsarens vagn skulle komma förbi på vägen lyfte Martin Krpan undan sitt sto. Denna styrka imponerade på kejsaren som bestämde sig för att lägga mannen på minnet. Senare kom det sig att en jättelik jätte, Brdavs, föreställande turkarna, angrep Wien. Ingen rådde på honom och till slut mindes kejsaren den starke Martin Krpan som han en gång mötte på vägen. De lyckades till slut få honom till Wien. Inför mötet med Brdavs smidde Martin sitt eget vapen, då inget av

Svensk översättning: Torsten Sjöfors

kejsarens dög, och han högg ner kejsarinnans lind för att ha till sin påk, vilket hon inte kunde förlåta honom. Han använde sitt eget sto då ingen av kejsarnas hästar var tillräckligt seg.

Med sin styrka och sitt mod räddar Martin Krpan Wien, kejsaren och kejsardömet. I berättelsen är förhållandena i det kejsarliga palatset utmärkt beskrivna, liksom kejsaren, kejsarinnan, ministern Gregor och hovfolket. Trots att Martin Krpan räddat landet kunde ministern tänka sig att låsa in honom för den förbjudna handeln med det engelska saltet. Författaren Levstik snuddar här vid gamla statsmäns kortsiktighet gentemot den enkla människans viktiga handling. Martin Krpan är en mycket omtyckt folkhjälte och berättelsen hör till den slovenska berättarkonstens vagga.

Man kan säga att Martin Krpan, såsom kung Matjaž, förkroppsligar det slovenska folket som kämpar mot turkarna och på så sätt bidrar till att hindra dem att ta över Wien, men också i sin

personliga styrka, enkelhet och seghet och förankring i jorden i jämförelse med det konstlade härskarskiktet i palatset. Här ska jag berätta om hur slovenernas styrka utnyttjas i kamp, men också om hur det tyska sakta tränger sig på och tränger undan det slovenska språket framförallt i det område som idag är Österrike.

Aldrig hade slovenerna varit mer inblandade i europeiska ting som då de låg under direkt styre av **Arnulf av Kärnten** (ca. 845 - 899). Han var son till prins Karloman, som i sin tur var son till Ludvig den tyske, kung över östfrankiska riket och sonson till Karl den store. Dennes kungadöme var på sätt och vis en medeltida konfederation av hertigdömen med följande folk: bayrare, swaber, franker, saxer och karantaner (sloveners).

Hans mamma var den karantanska damen Liudvina (Liutswind) som Karloman levde med efter år 840 i ett kungligt palats i Blatograd (Moosburg) i Karantanien. Arnulf, som blev hertig av Kärnten, sedan kung och kejsare, var Karlomans ende son. Enligt *institutio Sclavenica* krävdes det att Karantaniens regent var av karantanskt blod antingen på fädernet eller på modernet - han var därför en laglig regent enligt karantansk lag.

Arnulf av Kärnten (896-899) och hans son

Ludvig IV barnet (900-911) var de sista karolingiska kungarna av östfrankiska riket.

Arnulf av Kärntens mynt samt hans kungliga sigill från 888 och kejsarliga sigill från 896.

När kung Ludvig den tyske dog efterträddes han av sina tre söner. Karloman ärvde Bayern och Karantanien (med Pannonien), men denne gav Karantanien vidare till sin son Arnulf. Källor visar oss att Karantanien tillsammans med Pannonien kallades **regnum Carentano**, dvs. Karantanska konungariket, eftersom de regerades av en medlem ur den karolingiska ätten.

Under de följande åren visade sig hertig Arnulf av Kärnten vara en god och bestämd ledare. Omkring 880 uppkom en stor dispyt mellan Karantanien och Stormähriska riket. Den rastlöse mähriske regenten, prins Svatopluk, var mycket inflytelserik i Karantaniens östra region (Österrike). Dispyten växte sig så stark att Svatopluk kallade på ungersk hjälp, som dök upp utanför Wien för första gången år 881. 883 bröt ett regelrätt krig ut mellan Stormähriska riket och Karantanien. 885 blev det dock fred genom medling av Karl III den tjocke, Arnulfs farbror, kung över östfrankiska riket.

KARANTANIJA

Karl III. Debeli

Vzhodna Kraijna

Dunaj

VELIKA MORAVSKA

Zgornja Panonija

BAVARSKA

Karantanija

REGNUM CARENTANO

Spodnja Panonija

Ogri ok. 880

ITALIJA

Opatz

Kranjska

Slovenij

Istra

Benetke

HRVATSKA

Bolgari

Arnulf Korotki, vojvoda (878), knez (887) in cesar (895), obnoveval karolinške Evrope, je Karantanijo in Panonijo povezal v enotno kraljevstvo regnum Carentano. Po njegovi smrti so njegovo kraljevstvo prevzeli Mađari, ki so dokončno zasedli Panonijo.

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER

KK SLOVENIJA
c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

IVAN CANKAR
N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ
Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA
Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM
Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO
Darko Berginc; Kadettg 30 D
254 55 Helsingborg
Blagajnik: 042-156 188

SLOVENSKA AMBASADA
Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,
e-pošta: vst@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN
Box 5271
402 25 Göteborg
Lado Lomšek, 031-46 26 87 SKD

PLANIKA
V:a Hindbyvägen 1
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85

DRUŠTVO ARENA
Brantaforsv 10
372 50 Kallinge
Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOV. DRUŠTVO STHLM
BOX 832
101 36 Stockholm
Pavel Zavrel, 08 8572 59

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM c/o
Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269 26

26 SLOVENSKA KATOL. MISIJA
Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031711 54 21

VELEPOSLANIŠTVO
KRALJEVINE ŠVEDSKE
Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana,
Slovenija (+386) 01-300 02 70

Prijetno jesen

//

En behaglig höst

redakcija // redaktionen

